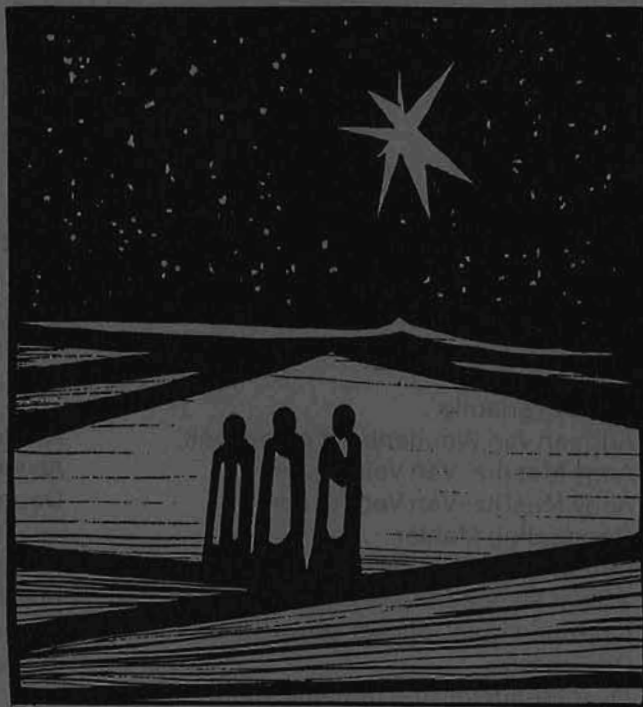

WILLEM MENGELBERG VEREN
Gedrukt te Rotterdam bij de
Drukkerij van de uitgeverij van de
Drukkerij van de uitgeverij van de

MENGELBERG EN ZIJN TIJD

Dit blad is een uitgave van de
WILLEM MENGELBERG VERENIGING

Opgericht 13 februari 1987

SECRETARIAAT:

Irislaan 287
2343 CN Oegstgeest
 071-5175395
 giro 155802

REDACTIE:

Dr. A. Coster
 Irislaan 287
2343 CN Oegstgeest
 071-5175395

A. van Kapel
 Hofbrouckerlaan 66
2343 HZ Oegstgeest
 071-5172562

J. Krediet
 Rijksstraatweg 71
1115 AJ Duivendrecht
 020-6991607

BESTUUR:

Voorzitter:
 Vice-voorzitter
 Secr./penningm.
 Leden:

Prof. Dr. W.A.M. van der Kwast
 Dr. W. van Welsenens
 Dr. A. Coster
 A. van Kapel
 J. Krediet
 Mr. E.E.N. Krans

Juridisch adviseur

.....
INHOUD VAN DIT NUMMER:

01 = Van de redactie	
02 = Adriaan van Woudenberg op bezoek.	Ab van Kapel
03 = Anny Mesritz-Van Velthuysen 1	Ab van Kapel
03 = Anny Mesritz-Van Velthuysen 2	Daphne Viersen-Mesritz
08 = Conducting Mahler	
09 = Muziek is vrijheid	Truus de Leur
11 = Willem Mengelberg is jarig	Martin van Amerongen
12 = Liberman is vol lof over opvolgers	Franz Straatman
13 = Discografie	James H. North
20 = Over Mengelberg's opname van Schuberts
9e symfonie	Johan Maarsingh
21 = Overleden in 1996	
22 = Ledenlijst per 31/12/96	
23 = Concertzender	Johan Maarsingh
24 = Aanbiedingen	
25 = Inhoud mededelingenbladen	

Op 9 november j.l. vond de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering plaats te Houten. Belangrijk punt op de agenda was de bestuurswisseling. Otto Hamburg trad statutair af als voorzitter en Prof.Dr. W.A.M. van der Kwast werd bij acclamatie tot zijn opvolger benoemd. De heer Hamburg toonde zich in zijn afscheidsspeech verheugd te mogen constateren dat Mengelberg in het Nederlandse muziekleven de plaats heeft gekregen die hem toekomt en men hem niet alleen maar beoordeelt naar zijn houding in de oorlog. Zelf had hij als musicus en docent veel aan Mengelberg te danken. Ook releveerde hij de uitspraak van Anthon van der Horst dat Mengelberg en Walter vanuit een zelfde muzikale basis werkten. De scheidende voorzitter besloot met een citaat van Mendelssohn: "Wenn Leute auseinander gehen, dann sagen sie: 'Auf Wiedersehen'."

De aantredende voorzitter, Wim van der Kwast constateerde dat Otto Hamburg een eigen stempel op de vereniging had gedrukt. Met bewondering en een beetje afgunst had hij gadedeslagen hoe Otto op bijeenkomsten en vergaderingen met humor en genuanceerdheid steeds weer met een zeer deskundig 'proces verbaal' de leden wist te boeien en te amuseren. Spreker zel na enige aarzeling het voorzitterschap aanvaard te hebben en gaf ons de verzekering dat hij de functie op zijn eigen wijze wil gaan vervullen, zich daarbij gesteund wetend door de andere bestuursleden. Hij verwelkomde hierbij ons nieuwe bestuurslid, eveneens bij acclamatie verkozen, Dr. Wouter van Welsenens, die ook deel uitmaakt van het bestuur van de Vrienden van het Concertgebouworkest. Namens de vereniging bood de nieuwe voorzitter de scheidende voorzitter als blijk van grote dank en waardering een boekenbon aan.

Activiteiten in het komende jaar vormen altijd en vast agendapunt. Diverse ideeën kwamen naar voren: een rondleiding door het Concertgebouw, uitnodigen van een (muzikale) spreker (gezien het succes van de bijeenkomst met Adriaan van Woudenberg, zie elders in dit nummer) en een muziekmiddag 'Leden spelen voor leden' met o.a. speciale aandacht aan Brahms: deze zal plaats vinden op zaterdag 12 april 1997 ten huize van Prof. van der Kwast.

Het voor u liggende nummer is al weer de veertigste uitgave van ons blad! Binnenkort, in februari 1997 bestaat de Mengelberg Vereniging tien jaar! In ons volgende nummer zullen we daar ruim aandacht aan geven.

Wij wensen u allen een goede kerst een een voorspoedig 1997!

ADRIAAN VAN WOUDEBERG OP BEZOEK BIJ DE MENGELBERG VERENIGING

Het was een volle kamer bij onze secretaris in Oegstgeest op zaterdagmiddag 26 oktober j.l.. Zeventien leden waren gekomen om Adriaan van Woudenberg, oud-orkestlid van het Concertgebouworkest, die nog onder Mengelberg gespeeld had, over zijn belevenissen te horen vertellen. Van Woudenberg was hoornist in het CO van 1943 tot 1984. Onze gast was een gezellig causeur, die ons deelgenoot maakte van zijn ervaringen met dirigenten, doorspekt met tal van anecdoten en de aanwezigen waren dan ook in de ban van deze boeiende spreker.

De afstand destijds tussen dirigent en orkestleden was zeer groot. Eigenlijk kende Mengelberg alleen de solisten van de diverse orkestgroepen bij naam. Dat waren in de ogen van de andere musici dan ook grote artiesten. Mengelberg, die veel in het buitenland dirigeerde, haalde deze mensen naar Amsterdam: de fluitist Hubert Bahrwaser, de hoboïst G. Blanchard, de klarinettist Rudolf Gall, de cellist Marix Loevensohn en de hoornist Richard Sell.

Mengelberg was niet makkelijk voor zijn mensen: 'U speelt 10e rangs' was een niet onbekende uitspraak. Sommigen trokken zich dat zo erg aan dat ze met ziekteverlof moesten. Maar als het concert daar was, speelde men onder 3000 Volt spanning en kwam er een enorm applaus van het publiek. Men vergaf Mengelberg zijn autoritair optreden en accepteerde het, gezien de resultaten.

Er zijn dirigenten, aldus de heer van Woudenberg, die alles op de repetities tot in de puntjes afwerken, zodat er voor het concert weinig overblijft. Het concert is dan vaak minder dan de repetitie. Zo waren Erich Kleiber en George Szell. Anderen vonden hun grootste kracht in het concert.

Spreker liet diverse dirigenten de revue passeren: Kubelk: muzikaal, maar een beetje slordig, Walter: zachtmoedig, maar liet het orkest spelen zoals hij dat wilde, Fricsay: een groot dirigent en Carlos Kleiber: de allerbeste. En natuurlijk ook Klemperer: als hij kwam, was het een feest: "We trokken ons niets aan van zijn ietwat rauw optreden tijdens de repetities, maar we speelden grandloos!"

Ja, de heer van Woudenberg kan uren vertellen en degenen die deze middag hebben gemist, kunnen we beklagen. Het was niet alleen boeiend, maar ook gezellig, zoals gewoonlijk bij de bijeenkomsten van onze vereniging.

Er werd ook muziek (op CDs) ten gehore gebracht. Aan het begin van de middag klonk het vioolconcert van Beethoven o.l.v. Mengelberg met Guila Bustabo als soliste. Hoewel Adriaan van Woudenberg dit werk onder Mengelberg had gespeeld, vielen hem na zoveel jaren de enorme tempowisselingen op. Hij zag Mengelberg de thema's als het ware beeldhouwen in de lucht.

Er ontspon zich een discussie over Mengelbergs vrije manier van interpreteren. Later in de middag draaide onze gastheer drie opnamen van het begin van de Pastorale. Hier grote verschillen in tempo: een zeer langzame o.l.v. Hans Pfitzner, een snelle o.l.v. Mengelberg en daartussenin een uitvoering van Franz Schalk. Mengelberg, die vooral het woord 'heiter' benadrukte in de titel 'Heitere Empfindungen bei der Ankunft auf dem Lande', zag vooral een vrolijke, dus vlotte uitvoering als de juiste.

Onze gast liet een CD horen met de vraag: wie is de componist? Niemand kon het stuk thuisbrengen, wel hoorden we oude bekenden: Schumann, Brahms, Sibelius. Het bleek het langzame deel te zijn uit de tweede symfonie van Fritz Brun (1878-1959) Een ons onbekend Zwitsers componist, die als dirigent verbonden was aan het Luzerner Symfonie-orkest.

Na afloop was er een informeel samenzijn met een hapje en een drankje, waarbij onze gast nog tal van aardige anecdoten uit het concertleven te Amsterdam vertelde. Het was een fijne middag!

Ab van Kapel

ADR. VAN WOUDEBERG - JAN BOS -----MARINUS CLARIJS---S. VAN BREDERODE - G. SIKKEMA
IN DE ZESTIGER JAREN

ANNY MESRITZ – VAN VELTHUYSEN

(1)

Enige tijd geleden maakte de violiste Henny Ravestein mij erop attent dat zij met haar pianotrio een werk had uitgevoerd van de componiste Anny Mesritz-van Velthuysen. Deze was tevens een goede pianiste die onder Mengelberg eigen werk had uitgevoerd. Henny Ravestein had ontdekt dat een kleindochter van deze componiste, mevr. Daphne Viersma-Mesritz, in Haarlem woont. Op haar beurt had laatstgenoemde contact gezocht met de secretaris van onze vereniging en zo kwam het dat Aarnout Coster en ik naar Haarlem togen voor een gesprek. Mevrouw Viersma troonde ons mee naar de muziekkamer, waar een fraai geschilderd portret van haar grootmoeder, ongeveer uit de tijd dat deze met Mengelberg optrad, opviel. Ook was er een gesigioneerde foto met opdracht van Mengelberg.

Onze gastvrouw toonde ons haar uitgebreide verzameling manuscripten van de hand van haar grootmoeder: werken voor orkest, voor piano met orkest, kamermuziek enz. In enkele partituren viel ons de bekende blauwe en rode betekening van Mengelberg op: het waren dus deze – handgeschreven – partituren waaruit Mengelberg gedirigeerd had! Jammer, dat zo veel van deze werken niet meer uitgevoerd worden. Het is toch de moeite waard om ze weer tot klinken te brengen, gezien de aandacht die Mengelberg er voor had.

Uit de aanwezigheid van een Mahler-Mengelberg medaille bleek dat Anny Mesritz indertijd het Mahlerfeest van 1920 had bijgewoond. Het was een boeiende middag, waarin we weer nieuws over Mengelberg ontdekten. Mevr. Viersma schreef voor ons blad een artikel over Anny Mesritz-van Velthuysen, dat u hieronder aantreft.

Ab van Kapel.

ANNY MESRITZ-VAN VELTHUYSEN

(2)

Op zondag 25 februari 1996 zond de radio in het programma 'Als de dag van gisteren' liederen uit voor' alt en piano, op eigen Franse teksten, van de componiste-pianiste Anny Mesritz-van Velthuysen. Deze liederen, waarvan een plaatopname was gemaakt in het kader van 'Honneur aux Dames', werden gezongen door Meta Bourgonjen, op de piano begeleid door Ro van Hessen, die zich zeer heeft ingezet voor de Nederlandse vrouwelijke componisten.

Diezelfde zondag was in het programma 'de Nederlanden' het Capriccio uit het trio voor piano, viool en cello uitgevoerd door het Lisandro trio, van deze componiste te horen. Is de tijd rijp haar an de vergetelheid te ontrukken? Wie was deze componiste en pianiste?

Anny Mesritz-van Velthuysen werd geboren op 2 september 1887 te Salatiga op Java. Zij kwam uit een artistieke familie. De moeder van haar vader (hij was daar officier van het Koninklijk Nederlands-Indische Leger) componeerde, haar moeder Anna Koenen was een nicht van de zangeres Tilly Koenen. Een broer van haar vader zong als tenor bij de opera en een andere broer speelde piano en schilderde. Spoedig verhuisde het gezin naar Den Haag alwaar Anny van Velthuysen al op jonge leeftijd een carrière als toneelspeelster voor zich zag, wat haar vader haar niet toestond. Met steun van haar grootvader mocht zij naar het Koninklijk Conservatorium te 's-Gravenhage, waarvan Henri Viotta toen directeur was. Zij studeerde in de pianoklasse bij Wirtz en beëindigde deze studie in 1907 met de eerste prijs, een gouden medaille. Een jaar later besloot zij haar compositiestudie bij Viotta met de toekenning van de Nicolaï-prijs, een onderscheiding die voor het eerst na zesentwintig jaar aan een meisje werd toegekend. Haar voorgangster was hierin Cornélie van Zanten geweest.

Bij het eindexamen van het Conservatorium dirigeerde zij zelf haar compositie, 'Thema met variaties voor orkest', een stuk dat zij later op tournee door Indië meenam.

Na haar studie aan het Haags Conservatorium zette zij haar pianostudie voort aan het Brussels Conservatorium bij Arthur de Greef en daarna aan de Muziekacademie te Berlijn, waar zij piano en compositie studeerde bij Ernst von Dohnanyi en Vernon Spencer. Na het beëindigen van haar studies werd zij door de Kunstkring uitgenodigd een tournee door Nederlands Indië te maken, hierbij begeleid door een zangeres en gechaperonneerd door haar moeder. Zij trad ook meermaals als soliste op met het orkest van Batavia onder leiding van Nico Gerhartz.

Zelf zei zij daarover: "Wij speelden daar met à l'improviste gecompleteerde orkesten het pianoconcert van Grieg en Beethovens Vijfde.

Voor Grieg heb ik een bijzonder zwak; voordat ik zijn concert voor mijn eindexamen zou spelen, mocht ik drie maanden doorbrengen in de onmiddellijke nabijheid van zijn buitenhuis Troldhaugen, waar hij met zijn vrouw en haar tweelingzus woonde; drie kleine gnomen leken het net, Edvard met zijn witte snor en haardos leek wel een figuur uit een sage! Ik leerde zijn muzikale intenties uit deze persoonlijke uitwisseling nauwgezet kennen, hij vond zelfs, dat hij me nog weinig te zeggen had; ik kwam uit de school van zijn grote vriend, de Brusselse pianist Arthur de Greef! In zijn muziek voel ik iets van het Noorse land weerspiegeld, de stoerheid van de fjordenkust, de weelderige beplanting van de hoogvlakten, de zuiverheid van de sneeuw, de oprechte vriendelijkheid van de bevolking. Ik logeerde op een boerderij, heb er met boeren schoven gebonden en naar het lied van de vogels geluisterd. Hoor, dit vogelthema – zij loopt naar de vleugel, die zij van Alice Viotta erfde, en laat de inleiding van een soort impressionistische pastorale horen – heb ik jarenlang onbewust daarvandaan overgehouden; na enkele decennia heb ik het verwerkt in 'L'étang', een werk voor sopraan en orkest, dat ik voor mijn schoonzuster Lily Pons componeerde."

Na de tournee door Indië trouwde zij in 1911 met Siegfried Mesritz. In 1914 keerde zij naar Europa terug en vestigde zich in Amsterdam. Daar zette Anny Mesritz-van Velthuysen haar compositiestudie voort bij Cornelis Dopper.

In de jaren die daarop volgden was het huis van haar en haar echtgenoot een belangrijk ontmoetingspunt van kunstenaars en muziekliefhebbers. Na de concerten in het Concertgebouw, waar zij als soliste optrad en waar ook haar werken ten gehore werden gebracht, werd daar vaak nagepraat in een geanimeerde sfeer. Onder de gasten treffen wij de namen aan van o.a. Bela Bartók, Rachmaninov, Mengelberg, Harry van Tusschenbroek, Oscar Back, de operazanger Oshkenonton, Indiaans opperhoofd (bij zijn bezoeken ging de vredespijp onder de gasten rond).

Zij schreef talrijke werken. Thema met variaties, in 1916 uitgevoerd in het Amsterdamse Concertgebouw onder leiding van Cornelis Dopper, waarbij zij zelf de solopartij speelde. Haar composities Fantasie voor piano en orkest, met de componiste aan de vleugel en Poème voor alt en orkest, waarvan de altpartij werd gezongen door Ilona Durigo, werden op 7 maart 1918 onder leiding van Willem Mengelberg in het Concertgebouw voor het eerst uitgevoerd. Eveneens onder Mengelberg en gezongen door Ilona Durigo werd De Stal op tekst van Adema van Scheltema, voor alt met orkestbegeleiding uitgevoerd. Andere zangeressen die zij begeleidde en aan wie zij werken opdroeg waren Berthe Seroen, Noëmie Perugia, Hélène Ludolph, Ruth Horna, Harriët van Emden.

Verder schreef zij composities voor strijkorkest. kamermuziek: o.a. een trio dat zij met Alexander Schmuller en Marix Loevensohn in binnen- en buitenland ten gehore bracht. Dansen voor strijksextet (1930), liederen op Nederlandse teksten van Adema van Scheltema, Emmy Frensel Wegener, Johannes Reddingius, Lily Green, op o.a. eigen Duitse tekst, op Franse teksten van haarzelf, van Charles van Lerberghe, Madeleine Luka, op Engelse tekst van Ella Wheeler Wilcox, viool- en cellosonates. muziek voor de film Holland is calling you van de Nederlandse cineaste Jo Landberg, pianosonates. In 1938 schreef zij Kleuren, een suite voor twee piano's.

Zij overleed op 29 maart 1965 in Amsterdam in de leeftijd van 77 jaar. Karel Mengelberg schreef een necrologie in Mens en Melodie, jg. XX (1965) nr. 6 pp. 166/7.

Daphne Viersma-Mesritz

Anny Mesritz-Van Velthuysen

Componiste/pianiste
1887-1965

PROGRAMMA
 VAN HET
 ABONNEMENTS-CONCERT
 SERIE A EN B 2.

DIRIGENT
 CORNELIS DOPPER.

DONDERDAG 30 NOVEMBER 1916 - 8 UUR.

SYMPHONIE (G gr. t.) OXFORD J. HAYDN.
 Adagio. Allegro Spiritoso. (1732—1809)
 Adagio.
 Menuetto. Allegretto.
 Finale. Presto.

3e PIANO-CONCERT C. SAINT-SAËNS.
 Moderato. (GEB. 1835)
 Andante.
 Allegro non troppo.
 Voor te dragen door Mevr. A. MESBITZ-VAN VELTHUYSEN.

— P A U Z E. —

LE ROUET D'OMPHALE, POÈME SYMPHONIQUE C. SAINT-SAËNS.

TREMA MET VARIATIES, voor Piano-solo .. A. MESBITZ-VAN VELTHUYSEN.
 Voor te dragen door Mevr. A. MESBITZ-VAN VELTHUYSEN.

OUVERTURE VAN DE OPERA „LE ROI D'YS" E. LALO.
 (1823—1892)

Begin tweede deel circa 9.15, einde circa 9.50 uur.

DE CONCERTVLEUGEL „BECHSTEIN" IS UIT KETTNER'S PLANOMAGAZIJNEN,
 HELLIGEWEG 21-23-25 TE AMSTERDAM.

PROGRAMMA
 VAN HET
ABONNEMENTS-CONCERT

(SERIE A en B)

ZONDAG 9 NOVEMBER 1924 - 2½ UUR

DIRIGENT

WILLEM MENGELBERG

EINE KLEINE NACHTMUSIK, serenade voor strijk-
 orkest

Allegro
 Romance
 Menuetto
 Rondo

W. A. MOZART
 (1756—1791)

CONCERT D GR. T. (Köchel's Verz. No. 537)
 voor piano met orkestbegeleiding.....

Allegro
 Larghetto
 Allegretto

Soliste: A. MESRITZ-VAN VELTHUIJSEN

— P A U Z E —

SYMPHONISCHE ELEGIE (OP. 9)..... RUDOLF MENGELBERG
 (GEB. 1892)

A VICTORY BALL, fantasie voor orkest ERNEST SCHELLING
 (GEB. 1876)

Eerste uitvoering

*De Bechstein-concertolengel is van Kettner's Pianohandel
 Amsterdam, Utrecht, Hilversum en Arnhem*

Begin tweede deel ± 3.40, einde ± 4.20 uur

5. Voor Sineses Juhana

R.C. Steenhuis
Stony Mountain, N.Y.

Musical notation for the first system of '5. Voor Sineses Juhana'. The staff contains a melody line with lyrics: 'na ve le lie d'inn'. The notation includes a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a time signature of 2/4. The tempo marking is 'Andante'.

Musical notation for the second system of '5. Voor Sineses Juhana'. The staff contains a melody line with lyrics: 'zijn ve richover land in Janin-gin Door Starlands volle ge'. The notation includes a treble clef, a key signature of one sharp, and a time signature of 2/4. The tempo marking is 'Andante'.

Musical notation for the third system of '5. Voor Sineses Juhana'. The staff contains a melody line with lyrics: 'ron-gin steds hit lust en blyden in Maar Starlands volle hit'. The notation includes a treble clef, a key signature of one sharp, and a time signature of 2/4. The tempo marking is 'Andante'.

Musical notation for the fourth system of '5. Voor Sineses Juhana'. The staff contains a melody line with lyrics: 'wil nog meer, hit vrees met hul yn hart voor yn prinsesing jongent'. The notation includes a treble clef, a key signature of one sharp, and a time signature of 2/4. The tempo marking is 'Andante'.

Musical notation for the first system of the piece at the bottom of the page. The staff contains a melody line with lyrics: 'lijck hul = v'it'. The notation includes a treble clef, a key signature of one sharp, and a time signature of 2/4. The tempo marking is 'Andante'.

Musical notation for the second system of the piece at the bottom of the page. The staff contains a melody line with lyrics: 'lijck hul = v'it'. The notation includes a treble clef, a key signature of one sharp, and a time signature of 2/4. The tempo marking is 'Andante'.

Prinses lijck is wet v'og mit
dege afv'and'el van y'stadt
en li'k mit prinses (P) v'and'ig mit
de koppe blond als v'og
de l'v'and' en v'og l'g'ant gelaat
ve w'og in m'lt in b'v'ed
s'it l'v'and' dat vo lijck st'at
in m'lt'it als y' g'v'ed.

4°
V'og uit lo v'og van Starland end
hit v'og'and' l'g' g'v'and'
Prinses lijck is wet v'og mit
dege afv'and'el van y'stadt
en li'k mit prinses (P) v'and'ig mit
de koppe blond als v'og
de l'v'and' en v'og l'g'ant gelaat
ve w'og in m'lt in b'v'ed
s'it l'v'and' dat vo lijck st'at
in m'lt'it als y' g'v'ed.

3°
Prinses lijck is wet v'og mit.
dege afv'and'el van y'stadt
en li'k mit prinses (P) v'and'ig mit
de koppe blond als v'og
de l'v'and' en v'og l'g'ant gelaat
ve w'og in m'lt in b'v'ed
s'it l'v'and' dat vo lijck st'at
in m'lt'it als y' g'v'ed.

Hoe speel je 'recht gemächlich'?

OVERGENOMEN UIT VPRO-GIDS

In het oktobernummer van 'Muziekjournaal' zegt Reinbert de Leeuw dat je alle muziek zou moeten dirigeren alsof er geen uitvoeringstraditie bestaat. Lees de partituur, bedenk wat de componist bedoeld zou kunnen hebben, en trek je niets aan van de visie van andere dirigenten - zo ongeveer. Nu heeft De Leeuw gemakkelijker praten, want hij is een specialist in nieuw en zelden uitgevoerd repertoire. Maar een dirigent van bijvoorbeeld een Mahlersymfonie moet een sterk karakter en een overtuigend verhaal hebben om die nu eens radicaal anders uit te voeren. Want alle betrokkenen weten hoe Mahler gewoonlijk klinkt. Het publiek heeft de symfonieën thuis op cd, de orkestleden kennen de plekken waar je niet behoort te 'schleppen' (zo heet 'aan het tempo trekken' bij Mahler) of even behoort in te houden, en de recensenten zitten met een stopwatch in de zaal om de duur van het langzame deel te meten.

Daarom komen dirigenten zo vaak tot soortgelijke conclusies, ook al zit er een grote marge in Mahlers speelaanwijzingen. Neem de eerste drie maten van de vierde symfonie. Mahler gebiedt de doorgaande achtstebeving (ene tweeje drieje viere) bedachtzaam en zonder haast te spelen, dan even in te houden en vervolgens 'recht gemächlich' verder te gaan. Met zulke aanwijzingen is het niet gemakkelijk om trouw te blijven aan de partituur. Een metronoomcijfer, daar heb je nog wat aan. Maar trouw aan recht gemächlich, hoe moet dat? En welk tempo is eigenlijk hoger: bedächtig of recht gemächlich (moderato of con molto comodo in het Italiaans)? Een dirigent kan zich dus veel veroorloven zonder echt over de schreef te gaan. Had Mahler het maar wat nauwkeuriger op moeten schrijven.

Voor de ware Mahler-dirigent is dit maar armzalig muggeziften. Riccardo Muti vindt trouw aan de partituur een zorg van niets, want 'achter de noten bevindt zich de oneindigheid' en Bernard Haitink wil vooral Mahlers genialiteit zo dicht mogelijk benaderen en herscheppen. Zij zeggen dit in 'Conducting Mahler', de documentaire van Frank

Scheffer die de AVRO vanavond uitzendt. Scheffer filmde tijdens de repetities van het vorig jaar gehouden Mahler-festival in het Amsterdamse Concertgebouw, toen alle symfonieën en liederencycli in zeventien dagen werden uitgevoerd. Scheffer sprak met de deelnemende dirigenten - Haitink, Chailly, Abbado, Rattle en Muti - over hun visie op Mahler en de beweegredenen om zijn muziek te dirigeren. Dat levert nogal veel gepyschologische op over het minderwaardigheidscomplex van Mahler en zijn talent om te lijden. Deze gesprekken worden afgewisseld met repetitiefragmenten. Die klinken zo fantastisch dat daaraan tijdens een concert nog amper iets toegevoegd lijkt te kunnen worden. Een kind ziet hoe verschillend deze vijf dirigenten zijn in motoriek en gelaatsuitdrukking. Maar of een mens hun muziek met zijn ogen dicht uit elkaar zou kunnen houden, mag betwijfeld worden.

(martin kazij)

■ Ned 1, 22.41-23.53 uur

Tijdens overgave gaan ogen dicht

OVERGENOMEN UIT HET PAROOL

CONDUCTING MAHLER van cineast Frank Scheffer is een film die heimwee opwekt. Heimwee naar dat muziekfeest van mei 1995 in het Concertgebouw, toen drie Europese toporkesten en een jeugdorkest, geleid door dirigenten van naam en faam, alle symfonieën (en Das Lied von der Erde) van Gustav Mahler speelden.

Wie toen niet in de Grote Zaal aanwezig was of wie geen kaartje meer kon bemachtigen voor de rechtstreekse video-uitzendingen in de Mahler-tent die speciaal voor de gelegenheid op het Museumplein stond opgesteld, kan met Conducting Mahler een klein deel van de schade inhalen. Wie er wel bij was, kan zich vanavond om half acht in de zaal waar het destijds allemaal gebeurde verheugen op een gecompriëerde herbeleving van

die, historische achttien dagen in mei vorig jaar. Op 5 november zendt de Avro de documentaire uit. Scheffer laat in 75 minuten repetitiefragmenten zien van alle symfonieën, gefilmd vanuit één camerapositie, wat voor een grote rust en concentratie

zorgt. De muzikale onderdelen worden afgewisseld met de pratende hoofden van Claudio Abbado, Bernard Haitink, Riccardo Chailly, Simon Rattle en Riccardo Muti.

De dirigenten schetsen hun ervaringen met Mahlers muziek en vertellen iets over de stukken die ze in het Concertgebouw uitvoerden. Wat daar weer eens uit blijkt, is dat de meeste dirigenten beter met hun armen kunnen zwaaien dan praten over de klanken die ze met die gebaren oproepen. "Als student zag ik in Wenen op straat ooit een begrafenisorkestje. Toen begreep ik de muziek van Mahler opeens," zegt Abbado. Simon Rattle: "Op mijn tiende, elfde hoorde ik Mahlers Tweede symfonie. Ik voelde me toen alsof ik binnenstebuiten werd gekeerd." Riccardo Muti: "Wat betekent het als je zegt: ik ben trouw aan de

partituur? Het gaat om wat er achter de noten zit."

Nee, de teksten zijn niet de kracht van deze film, al heeft Haitink wel een paar mooie uitspraken. 'Mahler was a man who had a talent for suffering' is er een. Wat Conducting Mahler een interessante film maakt, zijn de beelden van de dirigenten terwijl zij repeteren. Abbado stuurt een orkest met sierlijke, zwiërige gebaren van armen, polsen, handen, vingers. Prachtig om naar te kijken. Haitink, lijkt het, doet alles met zijn gezicht, is veel verinnerlijker. Zijn waakzame blikken zijn dwingend; zijn ogen veranderen van uitdrukking als de muziek een ander karakter krijgt. Op momenten van overgave gaan de ogen dicht. Je kan er alleen maar ademloos naar kijken en je een indringer voelen.

FOTO ANP

Bernard Haitink

Rattle en Chailly zijn veel extravert. Opdringeriger, in zekere zin. Minder gecompliceerd ook. Bij het zien van Muti vraag je je af waar zijn faam vandaan komt. Hij oogt weinig spectaculair, zijn gezicht is uitdrukkelingsloos en ook zijn gestic is niet bijzonder. Toch was zijn uitvoering van Mahlers Vierde symfonie met de Wiener Philharmoniker destijds schitterend. Wat is zijn geheim?

En zo is Conducting Mahler, behalve een documentaire voor mensen met heimwee naar het Mahlerfeest, toch vooral een fraai staaltje portretkunst van de dirigent, dat raadselachtige wezen.

ERIK VOERMANS

Close Up: Conducting Mahler. Vanavond 19.30 uur Grote Zaal Concertgebouw. De Avro zendt de documentaire uit op 5 november, Nederland 1, 22.44 uur.

Muziek is vrijheid

Op 11 november zou de Camerata Academica uit Salzburg onder leiding van Sándor Végh een concert in de serie Schubert *Plus* van Het Concertgebouw geven. Het zou het eerste optreden van de Camerata Academica in Amsterdam geweest zijn, alle reden voor een gesprek met de oprichter en dirigent van het ensemble. Truus de Leur was in augustus jl. in Salzburg en zocht hem op in zijn verblijf in de schitterende omgeving.

Kort voor het ter perse gaan van dit Prelodiumnummer bereikte ons het bericht dat Sándor Végh het concert met de Camerata Academica Salzburg om gezondheidsredenen heeft moeten afzeggen.

Naar aanleiding daarvan voelde het Concertgebouw zich genoodzaakt dit concert – het eerste van de serie Schubert Plus – te annuleren. De redactie van Prelodium meende u echter het interview van Truus de Leur niet te mogen onthouden.

Hebt u een speciale band met de muziek van Schubert?

'Met alle goede muziek heb ik een band, en met Schuberts kamermuziek ben ik al heel vroeg begonnen. De Fantasie heb ik gespeeld en de Variaties. In later jaren kwamen de symfonieën: daarmee is de lijn voltooid. De mooiste van Schuberts symfonieën: is de "Grote C-dur", dat is de beste symfonie überhaupt. Bij Schubert bestaat de "Verbildung". Bij Schubert voelt men zich nader tot de godheid. Als je ouder wordt dan voel je dat zo. Je maakt mee wat Schubert heeft meegemaakt.'

Voor Sándor Végh wordt dit optreden een weerzien met Nederland. Vele malen is hij in Amsterdam opgetreden als solist en als kwarterspeler. Aanvankelijk was hij primarius van het Hongaars Strijkkwartet, totdat Zoltán Székely dat van hem overnam, nadien was hij primarius van het door hem opgerichte Végh Kwartet.

'Mijn eerste contact met Holland dateert uit mijn jeugd. Ik hoorde Bachs *Matthäus-Passion* onder Mengelberg, met mijn landgenote Ilona Durigo als soliste. Het was een belevenis. Dat was vóór de Tweede Wereldoorlog, Europa was toen

nog intact. Holland representeerde Europa, omdat in Holland Germaanse en Latijnse invloeden een ideale verbinding hadden aangegaan. Al ver voor de oorlog hadden de Hollanders een echt Europese eenheid bewerkstelligd. Nu wordt de Europese geest opnieuw bedreigd door de uit Amerika afkomstige commercialisering. Kijk naar de Olympische Spelen in Atlanta. Sport is "show business" geworden.'

'Voor die ideale vermenging bestaat geen recept, dat kan men niet meten. Het is iets natuurlijk. Maar het is voorbehouden aan kleine naties, ook Hongarije kent dat, omdat het zich niet heeft willen laten overheersen door het een of het ander.

Bartók is gevlucht voor de Germaanse invloeden. In mijn jeugd was het zo dat de voertaal in Hongarije een Latijnse taal was, als tegenwicht tegen de Habsburgse overheersing. Bartóks werken heb ik veel uitgevoerd.

De Muziek voor snaarinstrumenten, slagwerk en celesta is een van de grootste werken van deze tijd. Die heb ik heel veel uitgevoerd met de Camerata Academica, een groep van door mij opgeleide musici uit verschillende landen van Europa. Zij beschouwen de Camerata als een "alma mater". Er is een vaste kern, maar de bezetting varieert met het repertoire, dat loopt van bijna kamermuziek tot en met symfonieën. Er zijn ook Hollandse musici bij.'

Sándor Végh is ook al die jaren blijven lesgeven en hij denkt met genoegen terug aan de Nederlanders, wier naam hij noemt met een onmiskenbaar Hollandse tongval: Marieke Blankestijn, Jeroen de Groot, Henk Rubingh

en Henriëtte Luytjes. Omdat zijn rechterschouder hem in de steek liet, moest hij het vioolspe- len opgeven en is hij overgestapt op dirigeren. 'Ohne Musik konnte ich nicht leben, en zo heb ik weer een complete weg afgelegd, van solist via kamermuziek en lesgeven tot en met dirigeren. Dirigeren kun je niet leren, dat ontwikkelt zich. Daarin wordt je hele levenservaring "einverleibt", alle indrukken die je hebt ondergaan. De ervaringen in Holland hebben zoveel sporen nagelaten in mijn ziel, dat ze nog steeds van invloed zijn. Mengelberg heb ik gekend, Eduard van Beinum, Bertus van Lier, Flot- huis,' - weer die zuivere Hol- landse uitspraak - 'en de recen- senten Arntzenius, Rutters. Van Beinum kwam uit Haarlem, hem heb ik eens een Vioolconcert van een landgenoot voorgelegd, van Sándor Veress. De aantrekkings- kracht van Amsterdam en Hol- land was heel groot in die tijd, en nu is dat weer het geval. Het geestelijk leven in Holland is sterk, misschien omdat het zulke

imperialisme en voor de demo- cratie. Veel Hongaarse studen- ten kwamen ook in Nederland studeren, aan de universiteit van Utrecht. Ik herinner me nog, dat ik nog op het gymnasium zat in mijn geboortestad Glausenberg, en wij kregen een Nederlandse

een bepaalde richting aan. Neem bijvoorbeeld de "Neue Sachlich- keit", het ritme verdween. De aanhangers probeerden voor alles regels op te stellen. Maar een echte kunstenaar voelt wat er in de lucht hangt, en muziek is vrijheid, zij het vrijheid in ge-

Zonder muziek kan ik niet leven

geestelijke, die wij met het Nederlandse volkslied welkom hebben geheten. Holland was een voorbeeld voor alle kleine naties, die hun karakter wilden bewaren. Nederlanders hebben ervoor gevochten en geleden, de Hongaren ook.'

Wat vindt u van de authentieke uitvoeringspraktijk?

Over zijn beminnelijke gezicht glijdt een wolk. 'Was ist authentisch? Onze eerste opgaaf is volgen wat de componist geschre- ven heeft. Dat is een gebod. De componisten boven in de hemel moeten zich niet hoeven afwen- den van wat ze op aarde horen

bondenheid, vrijheid met zelf- controle, democratische vrijheid. Helaas bestaat er geen opleiding tot democratie, dat moet men voelen. Levend spel is het resul- taat van regels die vanuit het leven zijn ontstaan. Als die ont- breken, wordt vrijheid anarchie, en muziek een happening.'

'Ik verheug me erop weer naar Amsterdam te komen. Wat ik, als het mij gegeven is, nog eens zou willen dirigeren is de "Grote C-dur"-symfonie en de "Unvol- lendete". Hebt u die plaat gehoord? Die is erg mooi geworden, voorzover de geest van een uitvoering op de plaat kan worden vastgelegd. Daarom maak ik alleen nog live opna- men.'

Als zijn vrouw weer beneden komt, keert hij nog even terug naar Mengelberg: 'Herinner je je nog dat Mengelberg ons bij ons huwelijk in Boedapest een grote bos bloemen stuurde? Er war ein Grosser, als mens niet gemakke- lijk, maar een grote.' 'Und immer lustig,' voegt zijn vrouw eraan toe.

Truus de Leur

Foto: Andrea Falvégi

sterke religieuze wortels heeft. Ik kwam uit Siebenburgen, dat is een protestantse streek in Hon- garije. Met dat protestantisme zetten we ons ook af tegen de Habsburgse overheersing. En voor ons was in dit opzicht Hol- land ook een bolwerk tegen het

gebeuren. Maar... een vertolker volgt natuurlijk de veranderingen die de tijd met zich mee- brengt. Zulke veranderingen zijn er ook in de natuur, en zulke veranderingen moet de vertolker ook volgen. Deze veranderingen zijn niet wezenlijk, wel geven ze

CONTRAPUNT

Martin van Amerongen

Willem Mengelberg is jarig

Laat ik eens proberen een paar vriendelijke woorden te spreken over Willem Mengelberg, want die viert dezer dagen zijn honderdvijfentwintigste verjaardag, en het is onwaardig het feestje van die ouwe man te versieren.

Door de ware paasgeest bevangen draai ik, al tekstverwerkende, zijn *Mattheuspassie*, uit 1939. Bach als Beethoven, dierbaar als een oud menbelstuk, al heb ik er nooit de 'hoogste religieuze muziekopenbaring die men zich denken kan' (een tijdgenoot) in kunnen beluisteren.

Van hoogste religieuze muziekopenbaringen heb ik nu eenmaal gelukkig geen last.

Waarom is Mengelberg zo beroemd geweest? Ik bezit natuurlijk zijn cassette met Beethovensymfonieën, die in de vroege jaren zestig door Philips op de markt is gebracht. Eerst hoor je een caesarentikje op de lesenaar. Dan hoor je een dege-lijke, zij het weinig avontuurlijke *Vijfde* of een wat siome *Pastorale*. Vier jaar geleden brachten de Japan-

ners *The Mengelberg Legacy* op de markt, opnamen die de dirigent tijdens de oorlog met zijn Concertgebouworkest maakte. Het beeld is hetzelfde: de *Eroica* is passabel, zijn Mozart is uit de tijd en Bachs cantate 'Weichet nun, betrübte Schazzen' is een kleine natuurramp: rare tempi, dof orkestspel en een sopraan die een politiefluitje heeft ingeslikt.

Van de titaanse reputatie van de dirigent, opererend in de avond van zijn leven, begrijpen wij, al luisterend, nog steeds niets. Zou die dan toch voornamelijk op het jengdsentiment van onze opa's berusten? Of is het een late echo van de *beate* bewondering van die schare bewonderaars die hem een leven lang de hielen heeft gelikt?

Zij hebben, denk ik, de *verkeerde* Mengelberg aangeboden. Er bestaat een andere Mengelberg, de dirigent uit de late jaren twintig en de vroege jaren dertig, inmiddels eveneens van schellak naar de compactdisc overgebracht. Met een vin-nige ouverture tot Mozarts

Zauberflöte, een frisse *Alcina-suite* van George Friedrich Händel en een ouverture tot *Tannhäuser* die naar een complete *Tannhäuser* doet verlangen, al was Mengelberg meer een man voor het podium dan voor de orkestbak.

Wat is er in die luttele tien jaar, zeg van 1930 tot 1940, met Mengelberg gebeurd? Heeft zich in die periode eindelijk de decennialange stroopsmeerderij gewroken waartegen geen kunstenaar bestand is, Mengelberg niet in de laatste plaats? Hoe schadelijk voor de ziel, artistiek gezien, is al dat gevele en gefleem geweest voor een man die op het laatst zelf moet zijn gaan veronderstellen dat hij uniek, geweldig, geniaal en onfeilbaar was? Is deze 'Hercules', deze 'profeet der muziek' (Carel Scharten in *De Telegraaf*) in die tien jaar definitief veranderd in 'een tirannieke egoïst' en een 'in zijn kringetje tollende virtuoos, de slaaf zijner eigen kunst' (Matthijs Vermeulen in *De Groene Amsterdammer*)?

Ik denk van wel.

Liberman vol lof over opvolgers

door Franz Straatman

AMSTERDAM – Twee verschillende persoonlijkheden: Rudolf Koelman, sprekend met een zachte stem, houterig formulerend wat een concertmeester te doen staat ('leiding geven, opstreken en afstreken bepalen'). En Alexander Kerr, rap van tong en fors van stem, over het feit dat hij opgewonden is om bij zo'n prestigieus orkest met zo'n geweldige traditie uitverkoren te zijn concertmeester te worden, an Incredible honour'.

Zo galmde het vrijdagavond door de foyer in het Concertgebouw waar het koninklijke orkest van die naam zijn twee nieuwe concertmeesters introduceerde. Zij werden glimlachend en met instemmend hoofdknikken beluisterd door het concertmeesterspaar dat vertrekt, de ex-Rus Viktor Liberman (elf jaar) en Jaap van Zweden die 15 jaar op de eerste stoel zat. En hun voorgangers, Herman Krebbers (met achttien dienstjaren) en Theo Olof (goed voor elf jaren eerste-concertmeesterschap).

Samen op één stoel, want het Concertgebouworkest kent de luxe van twee eerste aanvoerders voor het strijkorkest, tevens spreekbuis tussen het hele orkest en de dirigenten, die elkaar afwisselen. De Amerikaan Kerr beaamt het lachend, 'half job, full payment'.

Hijzelf vervult tot het eind van het lopende seizoen in zijn eentje eenzelfde post in het symfonieorkest van Cincinatti, zo'n 110 musici (vijftal kleiner dan in Amsterdam), geleid door Michel Lopez-Corbos, „een 52-weken orkest”, zegt Kerr er ten overvloede bij. Want nog al wat Amerikaanse orkesten geven hun musici een contract voor de gespeelde werken per seizoen. Per 1 augustus stapt hij over naar Amsterdam, en hoopt er snel Nederlands te leren.

Kerr toont, toch de jongste van jaren, de meeste uitstraling. De persmap bevat een folder met glamourfoto en een beknopte biografie met aanhalingen uit recensies van Amerikaanse kranten. Van Rudolf Koelman is een A-viertje bijgevoegd met de orkesten waar hij soleerde, en zijn indrukwekkend ogende cd-lijst. Hij blijkt anderhalf jaar concertmeester te zijn geweest in het Zwitserse Winterthur. Daar werkt en woont hij tot nu als vioolleraar. Per 1 maart komt hij naar Amsterdam.

Hun voorgangers geven er blijk van dat zij de nieuw benoemden de beste keus vinden die te maken was. „Uit echt een groot aantal kandidaten,” zo onderstreept Theo Olof. Ook al werd door de buitenwacht hier en daar de mening verkondigd dat het maar een rotzooitje was bij de regeling van de opvolging, uit de woorden van directeur Willem Wijnbergen blijkt dat zorgvuldig een lijst van geschikte violisten werd opgesteld, en dat op basis van getoonde belangstelling tien kandidaten de uitnodiging aanvaardden om zich te onderwerpen aan een zwaar proefspel. Wijnbergen: „Na de audities is er onmiddellijk gestemd door de hele commissie die bestond uit 35 leden, namelijk de vertrekkende concertmeesters, alle strijkers en de aanvoerders van de overige instrumentgroepen en chefdirigent Riccardo Chailly. De uitslag was overduidelijk voor Koelman en Kerr.”

Geen twijfels

Hoe hoog de verwachtingen wel zijn, bleek uit de reactie van Viktor Liberman: „Het was een auditie van hoog niveau. We hoorden fantastische violisten, maar deze twee waren iets bijzonders door hun creatieve kracht, hun intelligentie, persoonlijkheid en originaliteit in hun spel. Ik heb geen twijfels over de toekomst. Maar beide heren moeten een beetje geduld hebben,” zo voegde hij er onder algemeen gelach vanachter de tafel aan toe. „Het is niet zo makkelijk.”

Of je concertmeesters kunt opleiden, zoals Jaap van Zweden gaat doen aan het Enschedees conservatorium? Herman Krebbers, Theo Olof, Viktor Liberman en zelfs Alexander Kerr lieten zich daar sceptisch over uit. Krebbers: „Ik geloof niet in een opleiding. Je moet vertrouwen hebben in persoonlijkheden, en ze de gelegenheid geven om zich te ontwikkelen in een orkest.” Olof: „Het gaat er om of de hele groep achter de concertmeester zijn autoriteit aanvaardt uit hoofde van diens kunnen. Daar komt bij dat in het Concertgebouworkest allemaal eerste klas kunstenaars zitten, en dat willen ze weten ook. Dus wie op de eerste plaats zit, moet tonen nog iets beter te zijn.”

Drie generaties concertmeesters op het podium van het Concertgebouw: v.l.n.r Herman Krebbers, Viktor Liberman, Rudolf Koelman, Alexander Kerr, Jaap van Zweden en Theo Olof

DISCOGRAFIE

Fanfare July/August 1996

THE MENGELBERG EDITION, Volume 3. Willem Mengelberg conducting the Amsterdam Concertgebouw Orchestra; Grace Moore, soprano¹; Betty van den Bosch, soprano²; Ria Ginster, soprano³; Ruth Horna, soprano⁴; Jo Vincent, soprano⁵; Ilona Durigo, alto⁵; Karl Erb, tenor⁵; William Ravelli, bass⁵; Toonkunst Choir⁵. Live performances in the Concertgebouw: June 23, 1936¹; December 19, 1940²; March 5, 1942³; March 18, 1943⁴; April 5, 1936⁵. ARCHIVE DOCUMENTS ADCD 109 [AAD]; 78:32.

PUCCHINI: *Madama Butterfly*: Un bel di vedremo¹. **PESTALOZZA:** *Ciribiribin*¹. **SCHUBERT:** *Rosamunde, D. 797*: Romanze: Der vollmond strahlt². *Claudine von Villa Bella, D. 239*: Liebe schwärmt auf allen Wegen². *Vedl quanto adoro, D. 510*². **MOZART:** *Exultate, Jubilate, K. 165*³. **WEBER:** *Oberon: Ozean, du Ungeheuer*⁴. **BACH:** *St. Matthew Passion, BWV 244*: Excerpts⁵.

THE MENGELBERG EDITION, Volume 4. Willem Mengelberg conducting the Amsterdam Concertgebouw Orchestra; Ferdinand Hellmann, violin¹. Igor Stravinsky conducting the Boston Symphony Orchestra², the Westminster Choir³, and unknown forces, with Vera Zorina, narrator⁴. Live performances: in the Concertgebouw, Amsterdam, March 14, 1940¹; Carnegie Hall, New York³. ARCHIVE DOCUMENTS ADCD 110 [AAD]; 75:37.

HINDEMITH: *Concerto for Violin and Orchestra*¹. **STRAVINSKY:** *Le Baiser de la fée: Divertimento* (rehearsal)². **BACH/STRAVINSKY:** *Von Himmel hoch*³. **STRAVINSKY:** *Perséphone: Fragment*⁴.

THE MENGELBERG EDITION, Volume 5. Willem Mengelberg conducting the BBC Symphony Orchestra¹, the Amsterdam Concertgebouw Orchestra², and the Berlin Radio Orchestra³. Live performance in the Concertgebouw: April 15, 1943². ARCHIVE DOCUMENTS ADCD 111 [AAD]; 70:41.

MENDELSSOHN: *A Midsummer Night's Dream, ops. 21 and 61: Overture; Nocturne; Scherzo*¹. **CHERUBINI:** *Anacréon Overture*². **BEETHOVEN:** *Symphony No. 7 In A, op. 92*³.

THE MENGELBERG EDITION, Volume 7. Willem Mengelberg conducting; To van der Sluys, soprano; Suzé Luger, alto; Louis van Tulder, tenor; William Ravelli, bass; Toonkunst Choir; Amsterdam Concertgebouw Orchestra. Live performance in the Concertgebouw: May 1938. ARCHIVE DOCUMENTS ADCD 113 [AAD]; 70:50/76:15 (see review for explanation).

BEETHOVEN: *Symphony No. 9 In D Minor, op. 125 ("Choral")*.

THE MENGELBERG EDITION, Volume 9. Willem Mengelberg conducting the Amsterdam Concertgebouw Orchestra. Live performances in the Concertgebouw: December 12, 1940¹; November 23, 1939²; October 6, 1938³. ARCHIVE DOCUMENTS ADCD 115 [AAD]; 70:17. (Distributed by Jem.)

KODÁLY: *Háry János, op. 15: Suite*¹. *Variations on a Hungarian Folk Song "The Peacock"*². **RAVEL:** *Daphnis et Chloé: Suite No. 2*³.

BEETHOVEN: *Symphony No. 9 In D Minor, op. 125 ("Choral")*. Willem Mengelberg conducting; To van der Sluys, soprano; Suzé Luger, alto; Louis van Tulder, tenor; William Ravelli, bass; Toonkunst Choir; Amsterdam Concertgebouw Orchestra. Live performance in the Concertgebouw: May 1938. MUSIC & ARTS MUA CD 918 [A?D]; 71:11 (Distributed by Koch International.)

Archive Documents discs are issued by Michael G. Thomas, proprietor of a well-known London record shop and longtime Mengelberg advocate. Thomas corresponded with the conductor during his Swiss exile in the late 1940s, trying to entice him to come to England to conduct. In competition with Music & Arts, Thomas has kept the world supplied with the rarest Mengelberg archival recordings, including several items unique to Thomas, such as an "Emperor" Concerto with Cor de Groot (on LP) and a few of the items on these discs. Volume 1 of this CD series (ADCD 107) features a fascinating Brahms Third Symphony from 1944, a performance which strains all bounds in an attempt to cover up the Concertgebouw Orchestra's wartime attrition of personnel; its exaggerations may also mirror a general climate of fear and uncertainty. Volume 2 (ADCD 108) contains the rarely reissued 1941 Telefunken recording of Tchaikovsky's *Pathétique*, but Thomas's source was less than ideal. Volume 6 (ADCD 112) has music of Bach, J. C. Bach, Vivaldi, and Mozart; Volume 8 (ADCD 114) has Mengelberg accompanying concertos by Liszt (No. 1), Chopin (No. 2), and Franck, along with three excerpts from Schubert's *Rosamunde*. Volume 10 should be out by the time you read this; it will include previously available live performances of the overture to *Die Zauberflöte*, Dvořák's cello concerto, *Lieder eines fahrenden Gesellen*, and an orchestra-only Prelude and *Liebestod*. This series has been released over the past several years in England; this review celebrates its acquisition by an American distributor, Jem Music Corporation of New York; since they are new in the business, I'll give you their phone number: (212) 684-6788.

Volume 3 is a potpourri of vocal performances. These arias tell us little about Mengelberg beyond the fact that such appearances were accepted parts of Concertgebouw concerts in the 1930s and 1940s. They suggest that the world's best vocalists did not sing in these concerts, but prewar pressures were probably already restricting some artists' travel. The light voice and personal charm of Grace Moore in the aria from *Madama Butterfly* and the popular encore show us why she was a public favorite. Dutch soprano Betty van den Bosch does a fine job with three rarely heard Schubert numbers, the last a lovely orchestration of his song from Metastasio's *Didone abbandonata*, which was mislabeled as Mozart by the archive which held this recording and on the disc. The lyrical sections of Mozart's *Exultate, Jubilate* are beautiful and serene; only an organ continuo and the slow tempos keep the performance from being acceptable to modern ears. But Ria Ginster's attempts at coloratura are a disaster. The difficulties of "Ocean, thou mighty monster" defeat Dutch soprano Ruth Horna; oddly she does better with the rapid, high leaps at full voice than with the long introduction. A cautious accompaniment was probably meant to give aid and succor.

The excerpts from the *St. Matthew Passion* come from three years earlier than the complete live performance on Philips; the cast is apparently identical. These twenty-five minutes don't add anything to the later performance. The disc ends with two Mengelberg speeches, in Dutch; the first, from 1935, is an impromptu response from the Concertgebouw podium to a celebration of his forty years as conductor of the orchestra; the second is a 1938 interview in which he summarizes changes in the Dutch musical world and the spread of modern Dutch music to other countries, in particular Diepenbrock's *Te Deum* and Dopfer's *Gothic Chaconne*. The recorded sound of the arias on this disc is quite fine; the Weber has some background noise from deteriorating acetates. The transfers of the solo vocals are noticeably better than earlier appearances of some of them on LP and CD. In the Bach, the soloists are close to the microphone, and everything else is sweetly distant. Documentation with this disc is both minimal and sloppy: the Weber aria is not credited on the back cover, nor is it even mentioned on the disc itself. The 1942 date for Ria Ginster's appearance at the Concertgebouw is doubtful. But the important matter—the music on the disc—is well presented.

Volume 4: how did composer-led Stravinsky performances wander into a Mengelberg Edition? One connection is the photo of Mengelberg and Stravinsky on the cover, both apparently conducting the orchestra simultaneously! It was a picture too good to waste. Or perhaps Stravinsky was included so that Thomas could relate stories of Stravinsky concerts at the Concertgebouw: the composer would lead everything but *The Firebird*, which he insisted Mengelberg conduct. The virtues of Mengelberg's *Firebird* performances are cited from another source, and a report is passed on that a recording exists in a private archive.

While Thomas's Mengelberg attributions are generally reliable and in accord with the various discographies (his assignment of dates is less reliable), these Stravinsky ones are vague. This is not the complete *Le Baiser de la fée*, as the booklet implies, but only the Divertimento from that ballet; no date is given, as BSO played it many times under his baton, in 1935, 1941, and 1949. The recording is badly distorted, and useful only as a demonstration that Stravinsky was an inefficient rehearsal conductor at that time. *Von Himmel hoch* is almost certainly the January 13, 1957, New York Philharmonic Sunday broadcast, following its Thursday night local premiere. The *Perséphone* fragment, just over ten minutes long, is probably from the same broadcast, with tenor Richard Robinson; Stravinsky recorded a complete *Perséphone* with these forces at that time.

The Hindemith violin concerto, on the other hand, is an essential recording; this is the world premiere performance, and this is its first release. As a teenager, Hindemith had been first violinist of the Frankfurt Museum Concerts Orchestra, conducted by Mengelberg; Hindemith wrote to a friend: "that revolting red Dutchman . . . how passionately I loathe him." Later, when Mengelberg played Hindemith's works at the Concertgebouw, the composer changed his tune, and Mengelberg became one of his inner circle. A photo in the booklet complements the Stravinsky one—Hindemith on the same podium, Mengelberg again standing below—but this time smiles prevail. Although not so identified, the picture also includes the Concertgebouw Orchestra's two longtime co-first concertmasters, Louis Zimmermann (with violin bow bisecting his face) and Ferdinand Hellmann (at extreme right).

Mengelberg commissioned the 1939 violin concerto from Hindemith, but by 1940 the composer was in the United States; he planned to premiere the concerto with the Boston Symphony in April 1940, but Mengelberg beat him to the punch in March, with Hellmann as soloist. As with Mengelberg's 1939 premiere of Bartók's Second Violin Concerto (Philips 426 104-2, nla), it is amazing how insightful and vital this performance is. Mengelberg was a marvel with new music, which is why so many composers adored him; Hellmann plays with a sweet, full tone worthy of the greatest star violinist, and the orchestra sounds as if it had known the work for decades. Although David Oistrakh's live performance on disc goes faster than this one, no more beautiful performance has ever been heard. The fifty-six-year-old monaural recording is excellent, capturing the violin superbly and the orchestra reasonably well. Even the usually conservative Amsterdam audience is most enthusiastic.

* * *

Volume 5 opens with Mengelberg leading the BBC Symphony Orchestra in Mendelssohn's *A Midsummer Night's Dream*. The overture is sprightly and fresh sounding despite a badly distorted recording; the Nocturne features an unusually prominent horn solo, probably by Aubrey Brain, which is rather awkward by today's standards. The Scherzo is slightly slower than either Amsterdam take (Pearl CDs), yet it is more vivacious. A lovely acoustic may be heard behind distortion and surface noise. This is the only English Mengelberg performance in circulation—although there is also a wonderful fragment of the ball scene from the *Symphonie fantastique*, supposedly from a now lost complete recording.

This *Anacréon Overture* is a great improvement over Mengelberg's Columbia 78s, which carried the most reverberant recording of that series. In this performance we hear crisp, spirited string playing, and the golden winds and horns of the earlier Concertgebouw recording remain intact.

The Radio Berlin Beethoven Seventh is a muscular performance in which interesting ideas are awkwardly strung together. Although the panache of the Concertgebouw Orchestra winds and the ambience of its hall are missed, the Berlin orchestra acquits itself well. There is some superb playing, but there are also some smudged passages, plus an exposed horn clam in the Allegretto; in the finale, ensemble occasionally succumbs to the hard-driven tempos. Mengelberg's live Seventh with the Concertgebouw (Philips) is better played, less string-heavy, and has a generally lighter touch; it in turn is surpassed by several great recorded performances, from Toscanini in 1936 (RCA) to Sawallisch in 1991 (EMI). The basic sound here has considerable presence, but recurring distortion is often bothersome. One of this series' small irritations is that it often provides but one track for a whole work; e.g., this entire Beethoven symphony. The provenance of this archival recording has been generally accepted, and I know nothing to discredit it, but I do wonder that a less-than-world-renowned orchestra should play even this well in 1939, and it is rare for a German radio orchestra to have such a large string section.

* * *

Volume 7 brings us to the Ninth Symphony, as played in the Concertgebouw in May 1938. Thomas dates the performance May 1, but other sources suggest May 31. In comparing it with Mengelberg's other recorded Beethoven Ninth, two years later, I want to alert readers that I am not listening to the Philips CD but to a German Philips two-LP set, 6701031, which is so sonically superior as to give us great expectations for further reissues. In general, Archive Documents' 1938 recording sounds better than the Philips CD but is not as clear and potent as the German LPs. Mengelberg was said to rethink every score for every performance, no matter how well he knew the music; no one who has browsed his personal scores, with their forest of added (and erased) markings, can doubt that this was true. It was certainly the case between these vastly different Ninths. The 1938 performance is both more explosive and more lyrical; indeed, its outstanding characteristic is a humanizing lyricism, apparent in every movement, even the Scherzo, but most notably in the Adagio and the finale. The 1940 performance is more intense and more consistent, but the greater freedom and fantasy of this 1938 performance, particularly in the Adagio and finale, swing the balance in its favor. I almost feel I should say no more, but some will want a detailed accounting.

The Allegro ma non troppo is a bit broader in 1938, with more emphasis on the lyrical sections. The strings have more presence, and the whole has a greater hall ambience; but this recording also has more distortion than the 1940 one, and there are a few drops in level in Archive Documents'

recording, notably in the final bars of the Scherzo. The Scherzo and Trio both are a bit slower than in 1940, but they also have more spring. The 1938 Adagio is gorgeously lyrical and colorful, slower and with more tempo variation than the 1940 performance, but considerable distortion affects some woodwind solos; the same is true of the later recording, but to a lesser extent. The finale is a great improvement over 1940; every section is slower in 1938, except for the basso's opening recitative, but tempos are freer, with a few faster moments as well. The strings register better in 1938; some (but not all) of the Adagio and the finale suggest what the Concertgebouw strings sounded like as well as any of their commercial recordings. When the violas, with bassoon, and then the violins join in the most famous theme in all music, the effect is as magical as in any recording of the Ninth, new or old. The vocal quartet is identical to the 1940 cast, but the tenor solo is far more dramatic in 1938. The orchestral section after that solo is more dynamic in 1938 (it rather plods along in 1940), and the following chorus is more exuberant. Both performances end with a horrendous, lurching ritard in the final two bars of the coda.

But the performance we hear on this disc (as opposed to the performance as given in the concert hall) has many little, distracting problems. Although the recording is basically a fine one for its era, distortion is troubling at several points. The opening fanfares of the finale are taken at such a pace that the recording cannot handle them; reverberance from the powerful timpani blurs the passage badly in each of its three appearances. The corresponding measures in 1940, almost as fast but more stern, come through successfully. Devotees of historic recordings will know what to expect: much ecstasy and some agony. The disc includes long pauses between movements, well over a minute at each break. Timings listed on the back covers of all these discs are in error; this performance lasts about 70:50 (three minutes more than in 1940), but the pauses and the final applause extend the disc to 76:15.

This is an extraordinary Ninth, filled with surprises good and bad. Despite my many quibbles in comparing the two Mengelberg recordings, both have good sound for such ancient live recordings. One final thought: if we can go back to May 1938 and hear the Concertgebouw Orchestra as well as this, why can't we be there for the four performances that month of Mahler's Eighth?

* * *

The first thing one notices in Volume 9 is that this transfer of the *Háry János* Suite has eliminated the flutter which made hearing a clarinet almost painful on earlier LP and CD issues. Now we can listen for pleasure rather than just for history, and much is revealed. Most importantly, this performance reeks with Magyar flavor; I note that the cimbalom soloist has a Hungarian name: Sándor Sipos. But the orchestral soloists, too, play with so much flavor that they might be from Budapest rather than Amsterdam. The trombones are fabulous, with some real down-and-dirty playing. There are no bright primary colors here: this performance sounds as if it were given in a dark, smoky cabaret. It's amazing how much of the atmosphere comes through the old monaural recording. A van Beinum recording with the same orchestra, made some fifteen years later, lacks this atmosphere and is dull by comparison.

Unfortunately, the Archive Documents disc lops off the first five notes of the "Peacock" Variations. This time the solo clarinet is at least as fluttery as on the Seven Seas CD (for a review of the ten Seven Seas discs, see *Fanfare* 14:3, pp. 101–108). Both discs suffer some distortion, background noise, and much coughing in the audience, but the Seven Seas disc is brighter. The recording gets better as the piece proceeds and as the audience settles down; the playing of the flute variation late in the work is stunning. This is the same performance as in all previously issued Mengelberg recordings, the world premiere on November 23, 1939; the date shown on the package is an error.

The recording of the second suite from *Daphnis et Chloé* is badly muffled, perhaps by intent, to conceal the considerable distortion throughout this recording. But it hurts more than it helps; a brighter transfer on a Seven Seas disc lets us hear more of the orchestra, and the distortion is no more troublesome there. There performance is sensational, capturing both sides of the Ravel paradox: the sizzle and the cool. No wonder the composer was so enthusiastic about Mengelberg's performances of his works!

A late entry to this report is the Music & Arts disc of Beethoven's Ninth Symphony; it is of the same 1938 performance as that on Archive Documents, so only sonic comparisons between the two discs are needed. The Music & Arts CD is brighter but sounds as if it has been through more processing. The whole sounds more concentrated and powerful on Music & Arts; winds are clearer, but the strings have an unnatural glare and violins often shriek, as do trumpets in the Scherzo; the strings sound more realistic on Archive Documents. The reverberance which troubles the opening fanfares of the finale has been reduced here, but the result is no better. Some of the problems of the recording have been disguised, but at the cost of a generally higher distortion level. Finally, the long pauses between movements have been eliminated by Music & Arts, as its total timing of 71:11 indicates. My preference is for the more natural strings of the Archive Documents disc, but of course sound quality is not the primary issue here; you won't go wrong with either disc.

To sum up: these recordings, and their presentations on these six discs, vary from poor to excellent. The performances, too, vary greatly in quality. The outstanding items are the Beethoven Ninth, the Hindemith violin concerto, and the *Háry János* Suite; all are superb performances which should be heard by anyone with a tolerance for historical material. The rest will be of interest primarily to Mengelberg collectors.

James H. North

THE MYSTERIOUS DUTCHMAN

Willem Mengelberg remains an enigma. There is never any question about his absolute control of his orchestra; often he has strong and powerful ideas about interpretation; sometimes he achieves effects which are shattering, and unique to him. He can also be, in a strange way, almost mechanical, seeming not to have got inside the music at all. Or the effect can be amazing but superficial. It is this last that I feel about his *Unfinished Symphony*, a dazzling account which leaves me unmoved. On the same Lys disc there is his account of the *Great C major Symphony*, live from 1940, which is spruce, idiomatic, largely unwillful. The sound on this disc is reasonable.

On the first two Brahms CDs of the series it tends to be muddy and constricted, and there are obtrusive side breaks. Yet the *First Symphony* is wonderfully fierce and also luxuriant, with a second movement which would have bemused its

composer. The *Tragic Overture* is a towering performance. On Volume 2, the *Fourth Symphony* alternates between extremely classy routine and bursts of individuality, where Mengelberg shows how deeply he can probe. I love his gruff account of the *Academic Festival Overture*. The best things he does are so fine that his lapses of taste are the more infuriating - in this, as in other ways, he is most like some of the great piano virtuosos of the time.

Michael Tanner

THE MENGELBERG EDITION

A BUSTABO/MENGELBERG

Collaboration

BEETHOVEN: Violin Concerto (1943)

BRUCH: Violin Concerto No. 1 (1940)

Concertgebouw Orchestra/Willem Mengelberg

ADCD.117. £11.95 inland. £12.95 Europe.

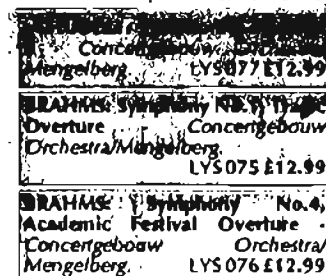
£13.50 outside Europe - Air Post paid.

This issue includes 3 rare photographs of soloist and conductor together.

MICHAEL G. THOMAS

5A Norfolk Place, London W2 1QN

Tel: 0171-723 4935

Beethoven: Symfonie nr. 9 In d, op. 125.

To van der Sluys (sopraan), Suzie Luger (alt), Louis van Tulder (tenor), Willem Ravelli (bas), Toonkunstkoor, Concertgebouworkest o.l.v. Willem Mengelberg.

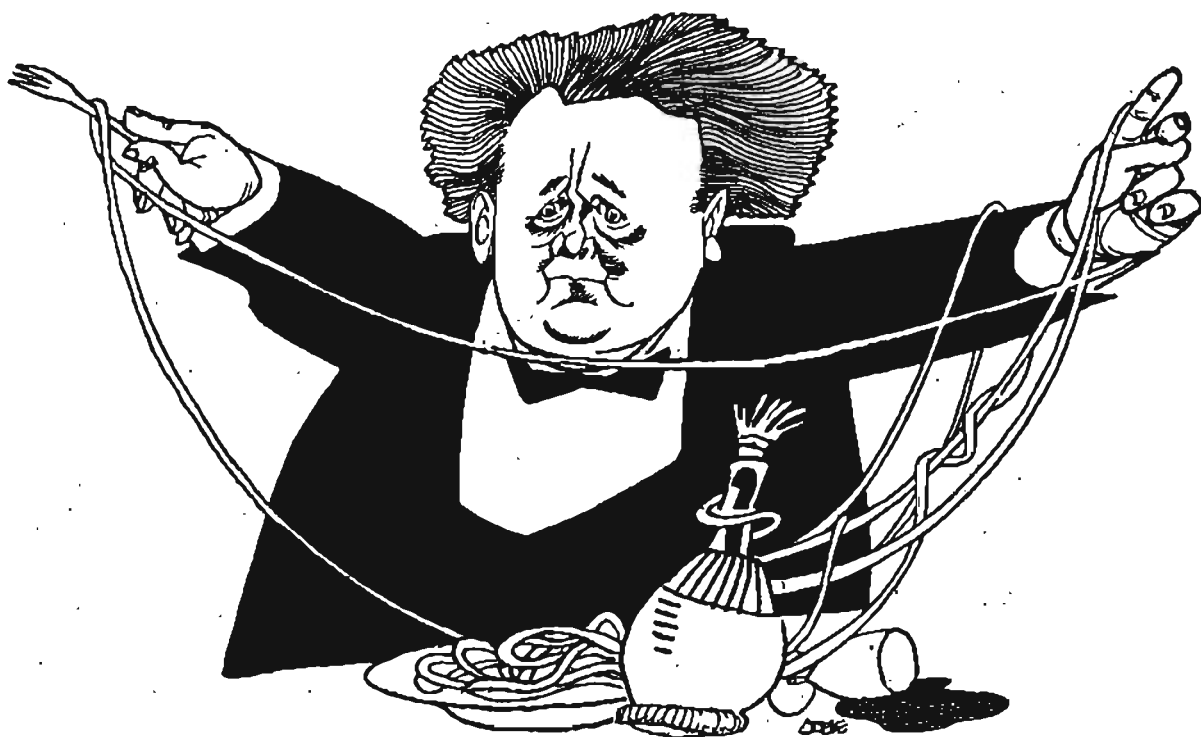
Music & Arts CD 918 • ADD-71' • fff

Uitvoering 7/8 • Opname I

Met o.a. de Matthäus Passion en de Pathétique behoorde Beethovens Negende tot Mengelbergs lijfstukken. Uitgerekend dit werk was het laatste dat hij zou dirigeren, in Parijs, amper twee weken na D-day, op 18 juni '44. Bekendheid kreeg zijn visie op de Negende later vooral door de Philips-uitgave van het concert dat hij luttele dagen voor de Duitse inval op 2 mei '40 dirigeerde. Music & Arts brengt een uitvoering met dezelfde uitvoerenden, die bijna op de dag af twee jaar eerder plaatsvond op 1 mei '38, in het jubileumseizoen '37-38. Imposant hierin zijn vooral de krachtig en voortvarend gespeelde eerste twee delen, waarin Mengelbergs interpretatie overi-

gens weinig afwijkt van de Philips-versie. Gedateerder is het adagio (opvallend langzamer dan in de latere uitvoering), dat mede door de portamenti haast iets sentimenteels heeft. Het slotdeel heeft grootse maar ook theatrale momenten. Wonderlijk, die nadrukkelijke vertraging in de tutti aan het slot. De weergave wordt ontsierd door lichte vervorming en zweving, maar afgezien daarvan geeft ze een realistische indruk. Het inlegvelletje toont haastwerk in de vermelding van de sopraan als 'To de Sluys'. - N.N.

Luister nov. 1996

Willem Mengelberg

dirigeert in Italië.

OVER MENGELBERGS OPNAME VAN SCHUBERTS NEGENDE SYMFONIE

Voor wat betreft de op 23 juni jl. uitgezonden opname van de **Symfonie nr. 9 (7)** in C-grt. van **Franz Schubert** door het Concertgebouworkest onder leiding van **Mengelberg**, wil ik het volgende berichten:

De opname is in november 1942 gemaakt door de Duitse platenmaatschappij TELEFUNKEN. De symfonie beslaat 6 78t.-platen (=12 kanten). Het nummer van die uitgave is SK 3341/46. De opname van dezelfde Schubert-symfonie, gemaakt door het Concertgebouworkest onder **Van Kempen**, in mei 1943 is echter op 13 kanten uitgebracht door Polydor/DGG. Daar zijn dus 7 78t.-platen nodig geweest.

Bij de uitgave van DGG van de opname o.l.v. Paul van Kempen is het Scherzo verdeeld over drie kanten. In de uitgave van Mengelbergs opname beslaat het Scherzo slechts twee plaatkanten: het Scherzo op één kant en het trio op de andere kant. Om het Scherzo in zijn geheel te kunnen beluisteren dient de kant met het Scherzo-gedeelte opnieuw te worden gedraaid!

Mogelijk heeft Telefunken meer last gehad van schaarste aanschellak dan Deutsche Gramophon Gesellschaft. Het kan ook zijn dat Telefunken deze procedure vaker toepaste bij een deel met een A-B-A-structuur. Mij is één geval bekend van een 78t.-opname voor Telefunken van de Vijfde Symfonie van Anton Bruckner onder leiding van Eugen Jochum.

Voor de uitzending van Schuberts **Negende Symfonie** gedirigeerd door Willem Mengelberg vanaf de Telefunken-platen, heb ik de eerste kant van het Scherzo na het Trio gewoon opnieuw opgenomen!

Tot slot Nog even de verdeling van deze symfonie over de zes platen:

1. Andante-Allegro ma non troppo	kant 1-2-3
2. Andante con moto	kant 4-5-6-7
3. Scherzo. Allegro vivace	kant 8-9 [-8]
4. Finale. Allegro vivace	kant 10-11-12

Johan Maarsingh

OVERLEDEN IN 1996

15-12-1995	WILLEM NOSKE 1922-1995	Violist	Zie aflevering no. 37/24
29-12-1995	HANS HENKEMANS 1913-1995	Pianist/componist	Zie aflevering no. 37/25
20-02-1996	TORU TAKEMITSU 1930-1996 Japan	Componist	
31-05-1996	TON DE LEEUW 1926-1996	Componist/pianist	
03-06-1996	FERDINAND LEITNER 1912-1996 Duitsland	Dirigent	Zie aflevering no. 39/17
12-08-1996	RAFAEL KUBELIK 1914-1996 Tsjechoslowakije	Dirigent	Zie aflevering no. 39/15
16-08-1996	SERGIU CELIBIDACHE 1912-1996 Duitsland	Dirigent	Zie aflevering no. 39/09
---09-1996	TERA DE MAREZ OYENS 1932-1996	Componiste	Zie aflevering no. 39/24

CONCERTZENDER

CONCERTZENDER GIDS

Honderd jaar muziekleven in de Hoofdstad op zondagmiddag 14.30-16.00 uur.

samengesteld door Johan Maarsingh

1 december (14.55-16.00 uur)

BRUCKNER Symfonie 9

CO o.l.v. Eduard van Beinum

8 december

BRAHMS Serenade A op. 16

SCHUMANN Symfonie 3 'Rheinische'

VERDI Ouverture 'I Vespri Siciliani'

CO o.l.v. Carlo Zecchi

15 december

DVORAK Symfonie 2 (=7) op. 70

CO o.l.v. Bernard Haitink (1959)

22 december

BEETHOVEN Violonconcert (Arthur Grumiaux)

BEETHOVEN Pianoconcert 1 (Robert Casadesus)

CO o.l.v. Eduard van Beinum

29 december

HANDEL Watermusic

CO o.l.v. Eduard van Beinum (1958)

HANDEL Royal Fireworks

CO o.l.v. Bernard Haitink (1963)

De concertzender heeft dringend meer donateurs nodig. We kunnen elke financiële steun zeer goed gebruiken! Wij moeten voor het grootste deel kunnen bestaan van inkomsten uit de giften door donateurs.

Voor f. 52,50 per jaar steunt u de Concertzender en ontvangt u tevens de CONCERTZENDERGIDS.

U kunt ook een proefnummer aanvragen en/of nadere informatie inwinnen.

Belt u dan naar de Concertzender: 035 - 6716612.

Johan Maarsingh.

AANBIEDINGEN

AANGEBODEN

De heer J. Vossen biedt de volgende Mengelberg CDs te koop aan:

- The Mengelberg Legacy KICC 2055 - f 35,--
Brahms vioolconcert, Wagner Tannhäuser ouverture, Berlioz delen Faust 1940/1943.
- The Mengelberg Legacy KICC 2054 - f 35,--
Beethoven Eroica, Egmont ouverture, Wagner Tristan Vorspiel und Liebestod 1943.
- The Mengelberg Legacy KICC 2063 - f 35,--
Mahler Lieder eines Fahrenden Gesellen, Bach Cantate 57, Schubert Arpeggione celloconcert 1939/1940.
- The Complete Columbia recordings Vol.I Pearl GEMM 9018 -
(3 CDs) f 60,--.
- The Complete Columbia recordings Vol.II Pearl GEMM 9070 -
(3 CDs) f 60,--.
- Bartok vioolconcert (Szekely) Philips 426 104-2 - f 30,--
- Beethoven symfonieën 1 en 3 (New York Philharmonic) Biddulph WHL 020 - f 25,--.
- 100 Years Concertgebouw Teldec 243 724-2 - f 30,--
Brahms symfonie 4, Strauss Don Juan.
- 100 Years Concertgebouw Teldec 243 728-2 - f 30,--
Beethoven Pastorale, Wagner Meistersinger ouverture.

De prijzen zijn inclusief verzendkosten.

Zelf ben ik op zoek naar de Philips CD met Beethovens Pastorale; wellicht is een ruil mogelijk.
Wie kan mij helpen?

Johan Vossen
Prinsenstraat 5
6001 ER Weert
tel. 0495 541 478.

INHOUD MEDEDELINGENBLADEN

AUTEURS

A		
40/11	Amerongen M. van	"Mengelberg is jarig"
16/--	Arntzenius L.M.G.	"W.M. en het Philharmonic Orchestra"
B		
28/07	Bank Jan	"Muziek in de schaduw v/h 3e rijk"
14/--	Baurichter Corry	"Gilbert Kaplan over Mahler"
13/--	"	"Verslag van lezing Mr. Nikkels"
09/--	"	"Verslag bezoek Filmmuseum"
07/--	"	"Verslag van bezoek aan Willem Noske"
05/--	"	"Max Tak en het C.O."
04/--	"	"Het glas champagne"
03/--	"	"Bezoek aan de chasa"
02/--	"	"Bezoek aan de chasa"
01/--	Baurichter Leny	"Bezoek chasa"
03/--	Baurichter W.C.J.	"Wat betekent eerherstel?"
02/--	"	"Mengelberg en de politiek"
28/05	Beer Roland de	"Schoopstoel Mengelberg was niet de bedoeling"
27/17	"	"Haags museum wil rest archief Mengelberg"
23/09	"	"Liefdesbrief belandt in crematorium"
23/11	"	"Verkoop Mengelberg-archief"
34/31	"	"IJselijk stil in de chasa"
12/--	Beishuyzen P.	"Wie schrijft een boek over W.M.?"
26/04	Berckenhof	"Stille in de gelederen"
29/30	Boer R. de	"Passieteksten"
18/35	Busch Adolf	"Mengelbergs Einfühlungsvermögen"
03/--	Bordewijk H.F.	"Klaas Boon en Bram de Wilde over M."
02/--	Bruijntjes J.H.	"Herinneringen van een koorknaap"
C		
25/04	Coster Aarnout	"Mahlerfeest Mei 1920"
24/21	"	"Liederen door Jo Vincent en Mengelberg"
23/12	"	"Willem Mengelberg"
22/02	"	"Waar bemoei je je mee?"
22/05	"	"Haitink over Mozart en Mengelberg"
22/06	"	"Chailly over Mengelberg"
18/45	"	"M.P. in Duivendrecht"
17/01	"	"Aantekeningen van W.M. in zijn M.P.part."
15/--	"	"A Victory Ball"
13/--	"	"Mahler en Mengelberg"
12/--	"	" " " "
10/--	"	"Was Mengelberg sympathiek?"
30/03	"	"Willem Pijper en Mengelberg"
36/03	"	"Mengelbergs debuut bij het C.O."
37/19	"	"Een bijzondere gramafonplaat"
37/20	"	"Lezing van Br. Walter over Mahler"
D		
26/06	Diepenbrock Alphons	"Over muziek van Tsjaikovsky en Grieg"
18/01	Driem Adriaan van	"Het Concertgebouw Orkest"
18/02	"	"Biografie A. van Driem"

F

34/05	Ferwerda Hans	"Willem Mengelber belicht"
35/29	"	"Unieke documenten tentoongesteld"
18/37	Flesch Karl	"Mengelbergs Wille zur Volendung"
02/--	"	"Over W.M."
28/25	Flothuis Marius	"Herinneringen aan Ed. van Beinum"

G

10/--	Geleedst J.	"Een concert aan boord ss ADONIS"
28/09	Gerritse Theo	"Een dirigent zonder maatgevoel"
30/22	Giskes J.H.	"Een uniek oordeel over het C.O."
35/21	"	"Mahler in Amsterdam"
19/23	Groskamp ten Have Amy	"Mevrouw Mathilde Mengelberg-Wubbe"
17/23	Guilleron Coosje	"Uit het toonkunstplakboek"

H

25/23	Hamburg Otto	"Dirigenten om Mengelberg"
30/03	"	"Hans Knappertbusch"
29/03	"	"Bruno Walter"
28/19	"	"Pierre Monteux"
27/07	"	"Karl Muck"
26/11	"	"Karl Muck"
21/04	"	"Magie van de macht"
19/15	"	"Mengelbergs Glucks Alceste-ouverture"
19/22	"	"Mengelberg repeteert Beethovens Missa Sol."
18/02	"	"Bruno Walter over Mengelberg"
17/02	"	"Veertig jaar geleden overleed W.M."
14/--	"	"Tristan door Mengelberg of...."
13/--	"	"Victorine Hefting"
12/--	"	"Mengelbergs eerste jaren bij het C.O."
08/--	"	"Wat anderen ervan zeggen" (Strasser)
07/--	"	" " " (Rubinstein)
06/--	"	" " " (Shore)
02/--	"	" " " (Flesch)
04/--	"	"Het 100 jarige C.O. en W.M."
03/--	"	"Leden helpen leden"
02/--	"	"Mededelingenblad nr. 1"
32/03	"	"Fritz Busch"
33/03	"	"Arthur Nikisch"
35/39	"	"Het Mahlerfeest en W.M."
37/03	"	"Alphons Diepenbrock"
26/16	Heg Hans	"Jolige klappen op Mengelberg's achterwerk"
11/--	"	"Jo Vincent gedecideerd in loopbaan"
34/25	"	"God, Meng. evenwichtig in beeld gebracht"
34/17	"	"Mengelberg alleen muzikaal in ere hersteld"
23/18	Hilst Rob van der	"Bij de dood van een hemelsheraut"
32/17	Honnebier W.J.	"Nederland moet zich verzoenen"
36/34	Huigens C.	"Mengelberg op de repetities"

J

28/06	Jansen Kaspar	"Mengelberg: Mahlerprofeet"
34/23	"	"Gevarieerd maar incompleet beeld"
35/20	"	"Concertgeb. mist de Mahler van Rodin"
35/06	Janssen Hein	"Zijn muziek werd toen nog niet begrepen"
33/20	Joosten D. N.	"Bij het jubileum van W.M."

K		
30/15	Kapel Ab van	"Schubert":
28/33	"	"Kerstmatinee"
27/11	"	"Paul Hindemith en Mengelberg"
26/03	"	"Muziekmiddag in Haarlem"
25/25	"	"Jan van Gilse"
25/31	"	"Chally over Mengelberg"
22/09	"	"Ouverture anacreon"
22/11	"	"Händels Alcina"
21/02	"	"Caecilia en het Concertgebouw"
21/06	"	"Ouverture Alceste"
21/07	"	"In momoriam Richard Boer"
20/07	"	"Speenhof en Mengelberg"
19/06	"	"To vd Sluys en Mengelberg"
19/09	"	"Lodewijk de Vocht"
18/24	"	"Dopper en Mengelberg"
18/23	"	"Diepenbrock en Mengelberg"
17/31	"	"Matthäus Passion"
16/03	"	"Richard Boer 100 jaar"
15/--	"	"Mengelberg en Diepenbrock"
15/--	"	"Mengelbergs graf"
14/--	"	"Bach's Hochzeits cantate"
12/--	"	"Mengelberg als schrijver over muziek"
11/--	"	"Nelken, gecomponeerd door W.M."
10/--	"	"Cantate SELIG IST DER MANN"
09/--	"	"Fantasie voor piano en orkest - Debussy"
08/--	"	"Filmopnamen van W.M."
07/--	"	"Richard Strauss en Mengelberg"
06/--	"	"Concertprogramma's uit vroeger jaren"
05/--	"	"Het Concertgebouw Orkest"
04/--	"	"100 Jaar C.O."
31/17	"	"Grieg en het C.O."
36/13	"	"Herinneringen aan Eduard van Beinum"
37/03	"	"Muziekmiddag bij Otto Hamburg"
37/10	"	"Peter van Anrooy"
40/02	"	"Adriaan Van Woudenberg op bezoek"
40/03	"	"Bij mevr. D. Viersen-Mesritz op bezoek"
21/12	Kernkamp H.F.	"Gustav Mahler"
26/20	Ketting Otto	"Mengelberg's enige kleurechte erelint"
03/--	Koetsier Jan	"Herinneringen aan W.M."
05/--	Korenhof Paul	"Willem Mengelberg Vereniging"
15/--	Krans E.E.N.	"De Archief Onderzoek Commissie"
10/--	"	"Bezoek aan Willem Noske"
08/--	"	"Vioolconcert van Ernst Bloch op CD"
07/--	"	"In memoriam Johan Koning"
02/--	"	"In memoriam Elly Bijsterus Heemskerk"
01/--	"	"Pianoconcert van Rachmaninof"
26/24	Krediet Johan	"Bezoek aan de chasa door Mevr. Spies"
13/--	"	"Publikaties over W.M. in 1989"
07/--	"	"W.M. en Piet van Egmond"
07/--	"	"W.M. en Max Tak"
04/--	"	"Mijn herinneringen aan W.M."
25/27	"	"Mengelberg en zijn tijd" 1872-1875
26/22	"	" " " 1876-1880
27/27	"	" " " 1881-1885
28/43	"	" " " 1886-1890
29/42	"	" " " 1891-1895
30/32	"	" " " 1896-1899

L

10/--	Laan J.C. van der	"Mengelberglaan in Utrecht"
04/--	"	"Mengelberg en de lichte muze"
27/19	Luttikhuis Paul	"Het Rijksmuseum van de muziek"
35/40	Leur Truus de	"Primus inter Pares"
40/10	"	"S. Végh, muziek is vrijheid"
31/23	Lindo Mary Ann	"Mengelberg, meer dan oorlog alleen"
34/13	"	"Heren dat is niet eersteklas"

M

18/34	Mahler Alma Maria	"Zu W.M. 50e Geboortstag"
12/--	Marcerano-Huygens Marion	"W.M. aan het klavier"
19/28	Mengelberg Rahel	"Over Willem Mengelberg"
17/04	Mierlo H. van	"De Mengelberg passion"
28/11	Micheels Pauline	"Mengelberg en Duitsland"

N

34/33	Nagan Doron	"De politieke naïviteit van W.M."
34/10	"	"Mengelberg was ondanks een groot dirigent"
35/19	"	"Mahler herleeft in Amsterdam"
25/19	Nieman H.J.	"Was M. Mahlerfeest van invloed buiten Ned?"
05/--	"	"Geschriften en uitspraken over W.M."
02/--	"	"Een muzikale jeugdervaring"
01/--	"	"Mengelberg en Mahler"
36/21	Nieuwenhuis J.	"Mengelberg 60 jaar geleden"
34/35	Nolthenius Hugo	"Mannen en mensen van betekenis"
19/15	North James H.	"The Mengelberg legacy"

O

26/14	Oskamp Jackeline	"Play it again maestro"
-------	------------------	-------------------------

P

17/13	Paap Wouter	"Twee opmerkelijke uitvoeringen van de M.P."
24/03	Poelman Ben	"Een stem als een klok: Jo Vincent"
39/23	Putten Bas van	"De kwetsbare Mozart van H. Abendroth"
03/--	Pijper Willem	"Willem Mengelberg"
31/13	"	"Willem Mengelberg 60 jaar"

R

38/31	Richard van Rees	"Gustave Doret"
32/19	Röntgen Julius	"Carl August Nielsen"
35/10	Rotterdam Marjolein van	"Wij waren allemaal romantisch"
07/--	Rubinstein Arthur	"Over W.M."
20/11	Rutters Herman	"Een halve eeuw Amsterdams muziekleven"

S

28/03	Sanders Martijn	"Groot Mahlerfeest in Concertgebouw 1995"
27/21	"	"Concertgebouw"
35/13	"	"Ik ben een boodschapper vd. muzikale traditie"
35/36	"	"Martijn Sanders evalueert"
32/18	"	"Nederland moet zich verzoenen met Mengelb."
06/--	Shore Bernard	"Repetitie van EIN HELDENLEBEN o.l.v. W.M."
29/37	Schaap Gerco	"Mengelberg en Piet van Egmond"
31/34	"	"Nogmaals Knappertbusch"
27/26	"	"Stichting Piet van Egmond"
28/15	Schouten Rutger	"Willem Kes"
17/--	"	"Een historische uitvoering herleeft"
22/14	Schutte W.J.	"Boris Lensky"

05/--	"	"Mijn vader en W.M."
17/16	Schweizer R.F.E.	"Mengelbergherdenking"
18/31	Specht Richard	"Willem Mengelberg"
19/25	Staal Caspar	"Friedrich Mengelberg"
23/02	Staverman Desirée	"Als componist is het met mij uit"
03/--	Steffen N.P.H.	"Het C.O. in de VERENIGING te Nijmegen"
31/20	Straatman Franz	"Improvisando"
32/33	"	"Geleeds en de gouden jaren"
35/32	"	"Ook dank zij Haitink is Mahler"
40/12	"	"Lieberman vol lof over opvolgers"
08/--	Strasser Otto	"W.M. en de Wiener Philharmoniker"
18/11	Stupan Victor	"Begegnung mit W.M."
<u>T</u>		
08/--	Thomass Michael	"Washing away the slur"
09/--	Tuijten H.	"W.M.-piano"
<u>U</u>		
<u>V</u>		
05/--	Vening Meinesz C.A.C.	"Gedachten en ervaringen"
35/33	Verkerk Corrie	"Mahler een visionaire driftkop"
27/15	Verlinden Gerard	"Mengelberg's muziekschat behouden"
22/19	Vermeulen Matthijs	"Uitvaart van Mengelberg"
40/03	Viersen-Mesritz D.	"Anny Mesritz-Velthuysen"
19/09	Vincent Jo	"Herinneringen aan de M.P."
17/12	"	" " " "
28/40	Vis Pieter	"Cath. van Rennes"
24/23	"	"Jo Vincent"
22/13	"	"René de Clerck"
21/19	"	"Brucken Fock G.H.G. von"
20/17	"	"Aaltje Noorderwier"
19/10	"	"Lode de Vocht en de M.P."
34/18	Visser Hans	"Opkomst en ondergang v.h. genie Mengelberg"
35/08	Voermans Erik	"Mahlerfeest is niet meer te herhalen"
39/05	"	"B. Haitink van Holland vervreemd"
<u>W</u>		
16/--	Weinschenk H.E.	"Gespräche mit W.M."
26/07	Westering Paul Chr. van	"Music minus one"
22/20	"	"Feike Asma"
18/04	Wiarda J.	"Herinneringen aan W.M."
17/18	"	" " " "
36/24	Wierds J.P.J.	"W.M. 1895-1920"
36/36	"	"Mengelberg"
<u>Z</u>		
20/01	Zander Paul René	"Herinneringen van Victor Stupan aan W.M."
11/--	"	"Mengelberg als wijnkenner"
08/--	"	"Over de familie Mengelberg"
02/--	Zonderland Willem	"Willem Mengelberg"
29/33	Zonneveld Henk van	"Van Weihnachtsoratorium naar M.P."

WILLEM MENGELBERG

23/12	"Willem Mengelberg"	Coster A.
22/05	"Haitink over W.M."	"
22/06	"Chailly over W.M."	"
10/--	"Was Mengelberg sympathiek"	"
17/02	"Veertig jaar geleden overleed Mengelberg"	Hamburg O.
12/--	"Mengelbergs eerste jaren bij het C.O."	"
08/--	"Strasser over W.M."	"
07/--	"Rubinstein over W.M."	"
06/--	"Shore over W.M."	"
02/--	"Flesch over W.M."	"
04/--	"Het 100 jarig C.O. en W.M."	"
25/31	"Chailly over W.M."	Kapel A. van
27/11	"Hindemith en Mengelberg"	"
26/07	"Speenhof en Mengelberg"	"
19/06	"To van der Sluijs en Mengelberg"	"
12/01	"Mengelberg als schrijver over muziek"	"
11/--	"Mengelberg als componist van Nelken"	"
08/--	"Filopnamen van Mengelberg"	"
07/--	"Richard Strauss en Mengelberg"	"
13/--	"Publikaties over Mengelberg in 1989"	Krediet J.
04/--	"Mijn herinnering aan Mengelberg"	"
30/21	"Karel Appel over Mengelberg"	
16/--	"Mengelberg en het Philharmonic Orchestra"	Arntzenius L.M.G.
18/35	"Mengelbergs Einfühlungsvermögen"	Busch A.
03/--	"Klaas Boon en Bram de Wilde over W.M."	Bordewijk H.F.
18/37	"Mengelbergs Wille zur Vollendung"	Flesch C.
02/--	"Over W.M."	"
10/--	"Een gramafoonconcert op s.s. ADONIS"	Geleedst J.
19/23	"Mevr. Mathilde Mengelberg-Wubbe"	Groskamp ten Have
20/16	"Jolige klappen op het achterwérk van W.M."	Heg H.
23/18	"Bij de dood van een hemelsheraut"	Jansen K.
04/--	"Mengelberg en de lichte muze"	Laan J. C. vd.
18/34	"Zu W.M.'s 50e Geburtstag"	Mahler Alma
12/--	"Mengelberg aan het klavier"	Marcerano-Huygens
19/28	"Over W.M."	Mengelberg Rahel
05/--	"Geschriften en uitspraken over W.M."	Nieman H.
03/--	"Over W.M."	Pijper W.
07/--	"Over W.M."	Rubinstein A.
05/--	"Mijn vader en W.M."	Schutte W.J.
18/31	"Willem Mengelberg"	Specht R.
08/--	"Over W.M. en de Wiener Phil."	Strasser O.
18/11	"Begegnung mit W.M."	Stupan V.
05/--	"Gedachten en ervaringen"	Vening Meinesz C.
22/19	"Bij de uitvaart van W.M."	Vermeulen M.
16/--	"Gespräche mit W.M."	Weinschenk H.E.
18/04+17/18	"Herinneringen aan W.M."	Wiarda J.
20/01	"Herinneringen van Victor Stupan aan W.M."	Zander P.R.
11/--	"Mengelberg als wijnkenner"	"
08/--	"Over de familie Mengelberg"	"
02/--	"Willem Mengelberg"	Zonderland W.
19/12	"Mengelbergs vriend"	
08/--	"Mengelberg als operadirigent"	
04/--	"Wetenswaardigheden over W.M."	
03/--	"Herinneringen aan W.M."	Koetsier J.
03/--	"Telegram aan het toonkunstkoor"	

23/12	"Willem Mengelberg"	Coster A.
31/23	"Mengelberg meer dan oorlog alleen"	Lindo M.A.
31/13	"W.M. 60 jaar"	Pijper W.
31/03	"Willem Pijper en W.M."	Coster A.
32/18	"Nederland moet zich verzoenen met W.M."	Sanders M.
32/17	"Nederland moet zich verzoenen met W.M."	Nonnebie W.J.
33/20	"Bij het jubileum van W.M."	Joostenm D.H.
34/33	"De politieke naïviteit van Mengelberg"	Nagan Doron
34/28	"Laatste stuk nalatenschap van W.M. geveild"	
34/27	"Hij eindigde als een banneling"	
34/26	"Het dove kwartel systeem"	
34/25	"God, Mengelberg evenwichtig in beeld"	
34/24	"Respect voor W.M."	
34/23	"Gevarieerd incompleet beeld van W.M."	Jansen Kaspar
34/18	"Opkomst en ondergang van het genre Mengelberg"	Visser Hans
34/17	"Mengelberg alleen muzikaal in ere hersteld"	Heg H.
34/14	"M. hield Mahler tot 1947 op zijn nachtkastje"	
34/13	"Heren dit was niet eerste klas"	Lindo M.A.
34/11	"Thematische aandacht voor W.M."	
34/10	"Mengelberg was ondanks alles een groot dirigent"	Nagan D.
34/08	"Een gevoelsartiest die geen held was"	
34/05	"W.M. belicht"	Ferwerda H.
36/37	"W.M. 70 jaar"	
36/36	"Mengelberg"	Wierds J.P.J.
36/34	"Mengelberg op de repetities"	Huigens C.
36/24	"W.M. 1895-1920"	Wierds J.P.J.
36/21	"Mengelberg 60 jaar geleden"	Nieuwenhuis J.
36/03	"Mengelbergs debuut bij het C.O."	Coster A.
40/10	"S. Végh zegt aardige dingen over Mengelberg"	Leur T. de
40/11	"Mengelberg is jarig"	Amerongen M. van

DIRIGENTEN OM WILLEM MENGELBERG

25/23	"Dirigenten om Mengelberg"	Hamburg O.
30/03	"Hans Knappertbusch"	"
29/03	"Bruno Walter"	"
28/19	"Pierre Monteux"	"
27/07	"Karl Muck"	"
26/11	"Karl Muck"	"
25/25	"Jan van Gilse"	Kapel A. van
21/07	"In memoriam Richard Boer"	"
19/09	"Lodewijk de Vocht"	"
18/24	"Dopper en Mengelberg"	"
16/03	"Richard Boer 100 jaar"	"
28/25	"Herinneringen aan Eduard van Beinum"	Flothuis M.
28/27	"Van Beinum en de anderen"	
28/11	"Willem Kes"	Schouten R.
31/34	"Nogmaals Hans Knappertbusch"	Schaap Gerco
32/03	"Fritz Busch"	Hamburg O.
33/03	"Arthur Nikisch"	"
35/40	"Primus inter Pares" (Van Beinum)	Leur Truus de
36/13	"Herinneringen aan Eduard van Beinum"	Kapel A. van
37/10	"Peter van Anrooy"	Kapel A. van
38/31	"Gustave Doret"	Rees R. van
39/19	"Peter van Anrooy"	
39/23	"Herm. Abondroth"	Putten Bas van
40/10	"Sándor Végh"	Leur T. de

BELANGRIJKE NAMEN

37/25	Bijster, Corrie
39/09	Celibidache, Sergiu
37/03	Diepenbrock, Alphons
39/05	Haitink, Bernard
37/25	Henkemans, Hans
39/15	Kubelik, Rafael
39/17	Leitner, Ferdinand
35/24	Marez Oyens, Tera de
40/03	Mesritz-Van Velthuijsen, Anny
37/24	Noske, Willem
37/05	Strauss, Richard
40/10	Végh, Sándor

MAHLER EN MENGELBERG

25/04	"Het Mahlerfeest in 1920"	Coster A.
13/--	"Mahler en Mengelberg"	"
12/--	"Mahler en Mengelberg"	"
28/06	"Mengelberg: Mahlerprofeet"	Jansen K.
25/19	"Was M.'s Mahlerfeest van invloed buiten Ned.?"	Nieman H.J.
01/--	"Mengelberg en Mahler"	"
28/03	"Het Mahlerfeest in 1995"	Sanders M.
28/04	"Het Mahlerfeest biedt compleet euvre"	N.R.C.
28/05	"Het Mahlerfeest zet Mengelberg op de helling"	Beer R. de
14/--	"Een hymne uit 1000 kelen"	
25/22	"Het grote Ned. Mahlerfeest"	
25/21	"Manifesto"	
25/13	"Recenties over het Mahlerfeest 1920"	
14/--	"Gilbert Kaplan over Mahler"	Baurichter C.
25/07	"Lezingen over Mahler in 1920"	
34/14	"Mengelberg hield Mahler tot 1947 op zijn nachtkastje"	
35/39	"Het Mahlerfeest en Willem Mengelberg"	Hamburg Otto
35/36	"Martijn Sanders evalueert"	
35/33	"Mahler een virtueuze driftkop"	Verkerk C.
35/32	"Ook dankzij Haitink is Mahler"	
35/21	"Mahler in Amsterdam"	Giskes J.H.
35/20	"Concertgeb. mist Mahler van Rodin"	Jansen Kaspar
35/13	"Ik ben boodschapper van de muzikale traditie"	Sanders Mart.
35/10	"Wij waren allemaal romantisch"	Rotterdam M. v.
35/08	"Mahlerfeest is niet meer te herhalen"	Voerman E.
35/06	"Zijn muziek werd toen nog niet begrepen"	Janssen H.
35/05	"Dingen die Christus aan het kruis riep"	
37/07	"1911 Gustav Mahler"	
37/20	"Bruno Walter over Gustav Mahler"	

DIVERSE ONDERWERPEN

37/19	"Een bijzondere gramafonplaat"	Coster A.
37/03	"Diepenbrock"	Hamburg O.
37/02	"Muziekmiddag bij Otto Hamburg"	Kapel Ab van
38/19	"Brucknerjaar"	
38/03	"Concertmeesters bij het KCO"	Leur Truus de
39/29	"Theo van der Passtichting"	
39/25	"Het repertoire van het KCO is te smal"	
39/23	"De kwetsbare Mozart van Abendroth"	Putten B. van
40/02	"Adr. van Woudenberg op bezoek"	Kapel A. van
40/03	"Anny Mesritz-Van Velthuysen"	Viersma-Mesritz D.
40/09	"Muziek is vrijheid"	Leur T. de
40/12	"Lieberman vol lof over opvolgers"	Stratman F.

MENGELBERG EN DE MATTHÄUS PASSION
--

29/30	"Passieteksten"	Boer R.
02/--	"Herinneringen van een koorknaapje"	Bruijntjes J.
17/01	"Mengelbergs aantekeningen in de M.P. partituur"	Coster A.
17/23	"Uit het Toonkunstkoor plakboek"	Guilleron
19/09	"De M.P. van Lodewijk de Vocht"	Kapel A. van
17/31	"De Matthäus Passion"	"
17/04	"Mengelbergpassion"	Mierlo H. van
17/13	"Twee opmerkelijke M.P. uitvoeringen"	Paap W.
17/--	"Een historische uitvoering"	Schouten R.
17/12	"Herinneringen aan de M.P. onder W.M."	Vincent Jo
19/09	" " " " " "	"
19/10	"Lode de Vocht en de M.P."	Vis P.
29/33	"Van W.O. naar M.P."	Zonneveld
11/--	"Met de trein naar Parijs voor uitvoering M.P."	
18/45	"Een M.P. -middag in Duivendrecht"	Coster A.

CHASA MENGELBERG

01/--	"Bezoek aan de chasa"	Baurichter L.
02/--	"Bezoek aan de chasa"	Baurichter C.
11/--	"Bezoek aan de chasa"	Krediet J.
26/24	"Een bezoek aan de chasa"	Spies N.
05/--	"Foto van de chasa"	
11/--	"Foto van de marmeren gedenkplaat aan de kapel"	Krediet J
12/--	"Nieuwsbrief van de chasa"	
13/--	"Lezing over de chasa"	
14/--	"Oprichtingsakte Stichting Chasa Mengelberg"	
16/--	"Foto's van de chasa"	
15/--	"Foto bibliotheek van de chasa"	
02/--	"Een carillon hoog in de bergen"	
02/--	"Reismogelijkheden naar Val Sinestra"	
34/31	"Ijselijk stil in de chasa"	Beer Roland

JAN TOOROP IN 1924

